

**NARODNA BANKA NA REPUBLIKA
MAKEDONIJA**

***Izveštaj za bankarska ta supervizija i bankarskio t
sis tem na Republika Makedonija
vo prvo to polugodie od 2003 godina***

Skopje, septemvri 2003

Sodr`ina

	<i>S t r</i>
I. AKTIVNOSTI NA BANKARSKATA SUPERVIZIJA VO TEKOT NA PRVOTO POLUGODIE OD 2003 GODINA	1
1.1. Promeni i unapreduvawe na regulativnata ramka na bankarskata supervizija	1
1.2. Supervizorska funkcija na Narodna banka na Republika Makedonija	3
<i>1.2.1. Funkcija na licencirawe</i>	<i>3</i>
<i>1.2.2. Nadzor nad raboteweto na bankite i {tedilnicite</i>	<i>4</i>
<i>1.2.3. Prezemeni korektivni aktivnosti prema bankite i {tedilnicite</i>	<i>6</i>
II. BANKARSKI OTSISTEM NA REPUBLIKA MAKEDONIJA VO PRVOTO POLUGODIE OD 2003 GODINA	8
2.1. Struktura na bankarskiot sistem	8
<i>2.1.1. Golemina na bankite</i>	<i>8</i>
<i>2.1.2. Sopsstvenika struktura</i>	<i>11</i>
2.2. Aktivnost na bankite	12
<i>2.2.1. Aktivna na bankite</i>	<i>13</i>
<i>2.2.2. Kreditna aktivnost na bankite (plasmani kaj nefinansiski subjekti)</i>	<i>14</i>
<i>2.2.3. Plasmani kaj banki</i>	<i>16</i>
<i>2.2.4. Plasmani vo hartii od vrednost</i>	<i>16</i>
<i>2.2.5. Kapitali obvrski</i>	<i>17</i>
<i>2.2.6. Primarni izvori na sredstva - Depoziti od nefinansiski pravni lica i naselenie</i>	<i>17</i>
<i>2.2.7. Sekundarni izvori na sredstva - Depoziti od banki i pozajmici</i>	<i>18</i>
<i>2.2.8. Sopsstveni sredstva</i>	<i>19</i>
<i>2.2.9. Vonbilansni aktivnosti na bankite vo Republika Makedonija</i>	<i>20</i>
2.3. Performansi na bankite	20
<i>2.3.1. Adekvatnost na kapitalot / Rizik od nesolventnost</i>	<i>20</i>
<i>2.3.1.1. Nivo na kapitaliziranost na bankite vo Republika Makedonija</i>	<i>20</i>
<i>2.3.1.2. Koeфициent na adekvatnost na kapitalot na bankite</i>	<i>21</i>
<i>2.3.2. Krediten rizik</i>	<i>24</i>
<i>2.3.3. Rizik na zemjata</i>	<i>27</i>
<i>2.3.4. Likvidnosen rizik</i>	<i>27</i>
<i>2.3.4.1. Upravuvawe so sredstvata i obvrskite</i>	<i>28</i>
<i>2.3.4.2. Instrumenti za monetarno regulirawe</i>	<i>30</i>
<i>2.3.5. Analiza na profitabilnosta na bankite vo Republika Makedonija i ocenka na nivnata efikasnost</i>	<i>33</i>

2.3.5.1. Struktura na bilansot na uspeh	33
2.3.5.2. Pokazатели za profitabilnost i efikasnost na bankite	36
ANEKS I	
<i>Bilans na sos t o j b a</i>	39
<i>Bilans na uspeh</i>	41
<i>Pregled na odredeni pokazateli za kvalite tot na kreditno to por t folio na banki te</i>	42
<i>Garan ten kapi tal na banki te</i>	43
<i>Zakonska regula t iva od oblas t a na supervizija t a</i>	44
<i>Pregled na banki i { t edilnici</i>	45

I. AKTIVNOSTI NA BANKARSKATA SUPERVIZIJA VO TEKOT NA PRVOTO POLUGODIE OD 2003 GODINA

Vo tekot na prvite šest meseci od ovaa godina, bankarskata supervizija pri Narodna banka na Republika Makedonija, beše odbeležana so slednive aktivnosti:

- natamono unapreduvawe na regulativnata ramka na bankarskata supervizija;
- licencirawe na banki, t.e. izdavawe dozvoli za osnovawe i rabota na banki, kako i izdavawe soglasnosti na bankite, spored osnovite utvrdeni vo Zakonot za bankite;
- nadzor nad raboteweto na bankite i sedilnicite preku vonterensko sledewe i neposredni terenski supervizorski kontroli;
- prezemawe korektivni aktivnosti prema bankite i sedilnicite.

1.1. Promeni i unapreduvawe na regulativnata ramka na bankarskata supervizija

Vo periodot maj - juni 2003 godina, od strana na zaedničkata misija na Meunarodniot Monetaren Fond i Svetskata Banka, beše sprovedena t.n. Programa za oценка na finansiskiot sektor vo Republika Makedonija (Financial Sector Assessment Program), čija osnovna cel e oценка na stepenot na razvijenost na finansiskiot sistem na zemjata i identifikuvawe na osnovnite problemi i slabosti vo negovoto funkcionirawe. Bankarskiot sistem, kako del od finansiskiot sektor vo Republika Makedonija, kako i bankarskata supervizija sproveduvana od strana na Narodna banka na Republika Makedonija, bea sostaven del na izvršenata procenka, pri što poseben akcent beše staven vrz ocenkata na usoglasenost so Osnovnite Bazelski principi za efikasna bankarska supervizija i transparentnosta na bankarskiot sistem. Vrz osnova na preliminarните naodi od izvršenata analiza i procenka, konstatirano e deka bankarskata supervizija vo Republika Makedonija e celosno usoglasena so 6 principi, značajna usoglasenost e utvrdena kaj 17 principi, za 3 principi e utvrdena značajna neusoglasenost, 3 principi se neprimenlivi, dodeka bankarskata supervizija vo Republika Makedonija e neusoglasena samo so 1 Bazelski princip za efikasna bankarska supervizija. Kako i da e, generalna oценка e deka nivoto na usoglasenost so meunarodnite standardi e zadovolitelno, so toa što i natamu prodolžuva strategijata na Narodna banka na Republika Makedonija za postignuvawe celosna usoglasenost so site Bazelski principi. Vo toj kontekst, del od preporakite na timot se veše pri fateni i se sostaven del na izvršite izmeni na Zakonot za Narodnata banka na Republika Makedonija i Zakonot za bankite¹.

So izmenite i dopolnuvawata na Zakonot za Narodnata banka na Republika Makedonija, pročiarena e močnosta za sorabotka i razmena na informacii na Narodna banka na Republika Makedonija so drugi institucii. Imeno, so izmenite, pokraj sorabotkata i razmenata na informacii so supervizorskite organi na drugi zemji, dadena e močnost Narodna banka da sorabotuva i so drugite supervizorski organi vo Republika Makedonija. Na toj način, se postignuva celosna usoglasenost so odredbite na Bazelskiot princip 1(6). Isto taka, dadena e močnost Narodna banka, Ministerstvoto za finansii i drugi državni organi i institucii, da razmenuvaat podatoci i informacii relevantni za funkcioniraweto na monetarniot i finansiskiot sistem. Vo ramkite na sorabotkata i razmena na informacii so Ministerstvoto za finansii, a so cel postignuvawe pogolema transparetnost vo raboteweto na centralnata banka, Narodna banka e dolžna da dostavuva podatoci za performansite na bankarskiot sistem na Republika Makedonija.

¹ Zakon za izmeni i dopolnuvawa na Zakonot za Narodnata banka na Republika Makedonija i Zakon za izmeni i dopoluvawa na Zakonot za bankite od 31.07.2003 godina.

Poznačajnite izmeni i dopolnjava na **Zakonot za bankite**, pred sé, se odnesuvaat na zajaknuvawe na odredbite za licencirawe na bankite.

Potrebata od zajaknuvawe na ovie zakonski rešenija proizleze od problemite koi se javija niz praktičnata primena na odredbite sodržani vo Zakonot za bankite od 2000 godina, kako i neophodnosta za natamono usoglasuvawe na makedonskata bankarska regulativa i praktika so meunarodnite supervizorski standardi i Evropskite direktivi od oblasta na bankarstvoto. Vo ovoj kontekst, može da se spomnat slednive poznačajni promeni:

- Zaradi sprejavawe na vlez na subjekti so somnitelen karakter kako akcioneri na bankite, izvršeno e namaluvawe na limitot na promena vo akciite so pravo na glas za koe e potrebna prethodna soglasnost od strana na Narodna banka (od 10% na 5%), pri što za strukturnite promeni vo akciite so pravo na glas vo bankata od 1% do 5%, Narodna banka go ispituva samo izvorot na sredstvata so koi se kupeni akciite vo bankata;
- Vneseni se odredbi so koi e ovozmoženo celosno funkcionirawe na mehanizmot na prethodna soglasnost od Narodna banka na Republika Makedonija. Imeno, sekoj subjekt koj ima namera direktno, ili indirektno da stekne akcii ili da go zgolemi svoeto učestvo nad utvrdenite limiti od 5%, 10%, 20%, 33%, 50% i 75%, e dolžen da podnese barawe do Narodna banka na Republika Makedonija za dobivawe prethodna soglasnost. Vo isto vreme, brokerskite društva i Makedonskata berza za dolgoročni hartii od vrednost ne smeat da izvršat transakcija na kupuvawe akcii so pravo na glas vo banka, za koja e potrebna, a ne e dobiena prethodna soglasnost od Narodna banka na Republika Makedonija. So vakvite zakonski odredbi se ovozmožuva pogolema sorabotka i koordinacija pomeđu instituciite koi direktno se vključeni vo trgovaweto so akcii na bankite. Istovremeno e predvideno postoeawe na krivično delo pri steknuvaweto akcii so pravo na glas bez dobivawe prethodna soglasnost od Narodna banka na Republika Makedonija;
- Zajaknati se kriteriumite vrzani za osnova na Narodna banka ja ocenuva soodvetnosta na potencijalniot akciner. Vo taa nasoka, predvideni se kriteriumi spored koi Narodna banka može da odbie barawe za prethodna soglasnost za steknuvawe akcii so pravo na glas vo bankite, među koi može at da se izdvojat slednive: netočnost ili nevistinitost na dostavenite podatoci, finansiskata i ekonomskata sostojba na liceto ne e vo soglasnost so vrednosta na akciite koi ima namera da gi kupi, postoeawe na osnovana pričina za somnevawe vo legalnosta na potekloto na parite, integritetot ili vistinskiot identitet na liceto, vključenost na bankata vo grupa koja ne ovozmožuva adekvatna supervizija i dr.;
- Predvidena e obvrška na bankite za barawe prethodna soglasnost od Narodna banka na Republika Makedonija pri steknuvawe na kapitalen vlog vo druga finansiskata i nefinansiska institucija, koj iznesuva nad 10% od garantniot kapital na bankata. So toa e postapeno soglasno preporakite na FSAP misijata i e vo nasoka na postignuvawe celosna usoglasenost so Bazelskiot princip 5;
- Pri fatena e preporakata na FSAP misijata so koja sekoja neovlastena upotreba na zborot banka i/ili neovlastenoto pribirawe na depoziti, odnosno vršewe na bankarski aktivnosti bez dozvola od strana na Narodna banka, pretstavuva krivično delo. Toa e vo nasoka na postignuvawe na celosna usoglasenost so Bazelskiot princip 2.

Drugite poznačajni promeni vo ostanatite delovi na Zakonot za bankite se odnesuvaat na sledното:

- vo ramkite na utvrdenite supervizorski standardi e izvršena izmena na postojnite prudentni limiti za ograničuvawe na kapitalnite vlogovi i osnovnite

sredstva na bankata, pri { to predvideno e izzemewe na kapitalnite vlogovi vo dru{ tva za upravuvawe so penziski investicioni fondovi i dru{ tva osnovani od banki i { tedilnici za sobirawe i davawe informacii za odobreni krediti, garancii od bankite i { tedilnicite. So vakvata izmena se o~ekuva da se postigne pozitivno vlijanie vrz razvojt na finansiskiot pazar vo Republika Makedonija.

So izmenite vo odredbite so koi se regulira smetkovodstvoto i revizijata na bankite i nadzorot nad raboteweto na bankite vo Republika Makedonija, dadena e osnova za izработка na konsolidirani finansiski izve{ tai i za vr{ ewe supervizija vrz konsolidirana osnova, ~ija metodologija se propi { uva od strana na Narodna banka na Republika Makedonija. Ovie izmeni se vo nasoka na celosna usoglasenost so Bazelskiot princip 20.

Vo tekot na prvoto polugodie na 2003 godina, od strana na Sovetot na Narodna banka e donesena nova **Odluka za supervizorskiye standardi za regulirawe na dostasanite, a nenaplteni pobaruwawa na bankite**. Vo osnova, ova Odluka pretstavuva eden vid nadopolnuvawe na ostanatata prudentna regulativa i so nea se reguliraat niza aspekti kako { to se: smetkovodstvenite aspekti na dostasanite, a nenaplteni pobaruwawa, na~inot na restruktuirawe na pobaruwawata, postapkata za otpis na pobaruwawa i sli~no. Isto taka, so novata Odluka, podetalno se precizira postapkata za prodol` uvawe na rokot na dostasanite pobaruwawa, pri { to se pravi razlika vo postapkata, vo zavisnost od toa dali prodol` uvaweto e posledica na vlo{ enata finansiska sostojba na komitentot, ili pak se dol` i samo na promeni vo raboteweto na bankata i/ili komitentot. Podetalno se definira i poimot restruktuirawe na pobaruwawa, na~inot na restruktuirawe, rizi~nata klasifikacija na restruktuiranite pobaruwawa, ulogata na Kreditniot odbor i Upravniot odbor i sli~no.

Vo nasoka na pogolema usoglasenost so Bazelskiye principi se i naporite na Narodna banka na Republika Makedonija, za implementirawe na supervizijata na konsolidirana osnova i vku~ uvaweto na pazarniot rizik vo ocenkata na rizi~niot profil na sekoja oddelna banka. Za taa cel, vo tek se dva proekti pomognati od strana na Holandskata Centralna Banka i USAID, ~ija { to krajna cel e podgotovka na zakonska regulativa so koja bi se ovozmo` ilo soodvetno pokrivawe na ovie oblasti. Vo isto vreme, kako rezultat na tehni~kata pomo{ organizirana od strana na Financial Services Volunteers Corps, vo domenot na vospostavuvawe supervizija na informativnite sistemi na bankite vo Republika Makedonija, bea organizirani poseti na Hrvatskata Centralna Banka, Federal Deposit Insurance Corporation (FDIC), Federal Financial Institution Examination Council (FFIEC) i Office of the Controller of the Currency (OCC), koi imaa za cel zapoznavawe so metodite na analiza na informativnite sistemi na bankite primenuvani od strana na ovie institucii.

1.2. Supervizorska funkcija na Narodna banka na Republika Makedonija

1.2.1. Funkcija na licencirawe

Vo ramkite na aktivnostite za licencirawe vo periodot od 01.01.2003 godina do 30.06.2003 godina, podneseno e edno barawe za osnovawe na banka vrz osnova na koe Narodna banka na Republika Makedonija vo po~etokot na juli 2003 godina, izdade dozvola za osnovawe i rabota na ProBiznis banka AD Skopje. Stanuva zbor za prvata banka za mikrofinansirawe vo Republika Makedonija osnovana soglasno Zakonot za banki za mikrofinansirawe.

Vo tekot na ovoj polugodi { en period se ostvareni i niza drugi aktivnosti, kako { to se:

- odbieno e baraweto na 1 banka za dobivawe soglasnost za pribirawe na { tedni vlogovi;
- izdadena e soglasnost za otvorawe pretstavni { tvo na stranska banka - Bank Austria Creditanstalt AG;
- izdadena e soglasnost za site 15 barawa za imenuvawe na ~len na rabotovoden organ (10 banki i 1 { tedilnica);
- od vkupno podnesenite 6 barawa za dobivawe soglasnost za promena na sopstveni~kata struktura na akciite so pravo na glas od 5 banki, izdadena e soglasnost za 2 banki;
- izdadena e soglasnost za promena na sopstvenicite na udelite vo 1 { tedilnica;
- od vkupno podneseni 35 izvestuvawa za sekoja uplata na kapital i za sekoja promena vo sopstveni~kata struktura (8 banki i 7 { tedilnici), za 19 izvestuvawa e daden pozitiven odgovor, a 16 izvestuvawa se vo postapka na obrabotka;
- podneseno e 1 barawe za zgolemuwawe na udel vo { tedilnica i istoto e vo postapka na obrabotka;
- podneseno e 1 barawe za zgolemuwawe na osnovna glavnina vo { tedilnica i istoto e vo postapka na obrabotka;
- podneseno e 1 barawe za dobivawe soglasnost za kapitalno vlo`uvawe na banka vo druga banka i istoto e vo postapka na obrabotka;
- izdadena e soglasnost za odobruvawe na nov Statut na Pazarot na pari;
- izdadena e soglasnost za izmena i dopolnuvawe na statutite na 5 banki;
- od vkupno podneseni 2 barawa na banki za uvid vo zapisnik, izdadena e soglasnost za edno barawe.

1.2.2. Nadzor nad raboteweto na bankite i { tedilnicite

Vo tekot na prvata polovina od 2003 godina bea izvr{eni vkupno 20 neposredni supervizorski kontroli na raboteweto na bankite i { tedilnici vo Republika Makedonija. Pri toa, kaj 6 banki i 6 { tedilnici bea izvr{eni kontroli na celokupnoto rabotewe, dodeka kaj 7 banki se izvr{ija delumni kontroli na oddelni segmenti od nivnoto rabotewe.

Terenskite kontroli na raboteweto na bankite poka`aa deka i natamu kreditniot rizik e dominanten rizik vo raboteweto na bankite. Isto taka, kaj del od bankite zna~en problem pretstavuva i nepovolnata strukturata na aktivata poradi visokiot iznos na nekamatonosna aktiva, koj vo najgolema mera se dol`i na prezemenite nedvi`nosti za naplata na pobaruwawata prosledeni so pote{kotii pri nivno otu|uvawe. Kaj oddelni banki bea konstatirani i odredeni likvidnosni problemi, nedovolna kapitaliziranost, naru{ena profitabilnost, slabosti vo sistemite na korporativnoto upravuvawe. Postoeweto na slabosti vo vnatre{nata revizija i sistemite na vnatre{na kontrola doveduvaat do ostapuvawa od zakonskata i podzakonskata regulativa i neurednosti vo smetkovodstvenata evidencija kaj oddelni institucii.

Naodite od celosnite neposredni kontroli za bonitetot i raboteweto na bankite i { tedilnicite, se osnova za utvrduwawe na sumaren rejting spored CAMELS rejting sistemot. Ovoj sistem se bazira na kvantificirawe na sumarniot rejting za raboteweto na institucijata so ocenka od "1" do "5". Pritoa, ocnkata "1" pretstavuva najvisok rejting koj ozna~uva sigurno i stabilno rabotewe i adekvatno upravuvawe so rizicite. Od druga strana, ocnkata "5" ozna~uva najnizok rejting i pretstavuva pokazatel za visoko rizi~na banka so nesoodvetni sistemi za upravuvawe i rakovodewe so rizicite so koi se soo~uva institucijata.

Vo tekot na prvite {est meseci od 2003 godina, ima trend na podobruvawe vo strukturata na CAMELS sumarnite ocenki na bankite. Taka, vo tekot na ovoj period edna

banka go dobi najvisokiot sumaren rejting "1", brojot na banki so sumaren rejting "4" se namali od 8 na 5, dodeka brojot na banki so sumaren rejting "3" se zgolemi od 3 na 6. Ova zna~i pomestuvawe vo strukturata kon ocenki { to reflektiraat ponizok stepen na rizik.

Pregled br. 1

Struktura na banki i { tedilnici soglasno nivniot sumaren rejting

Sumaren rejting	31.12.2002		30.06.2003		Sporedba	
					30.06.2003/31.12.2002	
	banki	{ tedilnici	banki	{ tedilnici	banki	{ tedilnici
1	-	-	1	-	1	-
2	6	5	5	7	-1	2
3	3	8	6	6	3	-2
4	8	3	5	2	-3	-1
5	2	-	2	1	-	1
Ne e određen	2	1	2	-	-	-1
Vkupno	21	17	21	16	-	-1

Pokraj ovie kontroli, vo tekot na prvite { est meseci od 2003 godina, na { est navrati se izvr{ija delumni kontroli na site { tedilnici, zaradi utvrduvawe na postapuvaweto po Odlukata za utvrduvawe na obemot i na~inot na rabotewe na { tedilnicite od aspekt na istaknuvawe a`urirani spisoci na { tedni vlogovi.

Kako posebna novina vo izvr{uvaweto na bankarskata supervizija, od strana na Narodna banka na Republika Makedonija, e voveduvaweto supervizija na informativniot sistem na bankite. Vo ovoj domen, vo tekot na prvite { est meseci na 2003 godina se izvr{eni slednive pozna~ajni aktivnosti:

- do site banki vo Republika Makedonija e ispraten Pra{alnik za ocenka na stepenot na razvoj na informativniot sistem i sigurnosta i bezbednosta na istiot, so cel da se dobijaat soodvetni informacii za informativnite sistemi na bankite, nivnite osnovni karakteristiki, serveri, mre`a i sli~no;
- zapo~nata e postapka za vospostavuvawe na supervizorski politiki i proceduri za analiza na informativnite sistemi na bankite;
- zapo~nata e postapka za propi{uvawe na standardi za izgotvuvawe i sproveduvawe na sigurnosta na informativniot sistem na bankite;
- izvr{ena e neposredna kontrola na informativnite sistemi na 6 banki kako osnova za dobivawe podobra slika za ovoj domen od raboteweto na bankite.

Na toj na~in, za relativno kratok vremenski period se sozdadeni uslovi za adekvatno sproveduvawe na ovoj segment na bankarskata supervizija, koj dobiva se pogolemo zna~ewe vo me|unarodni razmeri i kaj nas, imaj}i gi predvid trendovite vo bankarstvoto kade { to novite kanali na komunikacija (internet, mobilna telefonija i sli~no) dobivaat se pogolemo zna~ewe.

Paralelno so supervizijata na bankite i { tedilnicite, Narodna banka na Republika Makedonija vr{i i inspekciska kontrola na primenata na propisite vo oblata na deviznoto i denarskoto rabotewe. Vo periodot od 01.01.2003 do 30.06.2003 godina, se izvr{eni 12 kontroli, od koi 7 se odnesuvaat na celokupното rabotewe na bankite, a 5 se odnesuvaat na delumna kontrola na raboteweto na bankite. Naj~esto, predmet na delumnite kontroli kaj bankite be{e po~ituvaweto na propisite koi go ureduvaat na~inot na vr{ewe na platniot promet i kreditnite raboti so stranstvo i proverka na odredeni devizni smetki.

1.2.3. Prezemeni korektivni aktivnosti sprema bankite i {tedilnici te

Vo ramkite na svoite zakonski ovlastuvawa, a zaradi odr`uvawe na stabilnosta i sigurnosta na poodelnite bankarski institucii i stabilnosta i sigurnosta na bankarskiot sistem vo celina, Narodna banka na Republika Makedonija prezema korektivni aktivnosti sprema instituciite, kaj koi se konstatirani nepravilnosti i neurednosti vo raboteweto. Vo periodot od 01.01.2003 do 30.06.2003 godina, od strana na Narodna Banka na Republika Makedonija bea doneseni 12 re{eniya so korektivni merki sprema 8 banki i 1 {tedilnica i bea podneseni 5 barawa za poveduvawe prekr{ona postapka sprema 3 banki.

Vo prodol`enie se prika`ani poedine~no prezemenite merki i brojot na banki i {tedilnici na koi se odnesuvaat tie:

- nazna~ene privremen upravnik vo 1 banka;
- sprema edna banka be{e izre~ena merka zabrana za odobruvawe krediti, osven na komitenti klasificirani vo rizi~na kategorija A po prethodna verifikacija na nalozite od strana na ovlasteni lica na Narodna banka na Republika Makedonija;
- sprema 2 banki be{e izre~ena merka zabrana za kreditirawe na komitenti klasificirani vo rizi~ni kategorii V, G i D;
- sprema edna banka be{e izre~ena merka zabrana za odobruvawe na novi krediti za zatvarowe na stari krediti;
- sprema edna banka be{e izre~ena merka zabrana za zgolemuwawe na kapitalni vlo`uvawa vo drugi pravni lica, osnovawe delovi na banka ili na druga~in {irewewa mre`ata;
- sprema edna banka be{e izre~ena merka zabrana za isplata na dividenda od neto dobivkata;
- sprema edna banka be{e izre~ena merka zabrana za prolongirawe na rokovite na ve}e odobrenite krediti;
- sprema edna banka be{e izre~ena merka zabrana za odobruvawe novi nepokrieni vonbilansni izlo`enosti i polo`uvawe depoziti kaj doma{ni i stranski banki koi }e pretstavuvaat pokritie po kreditni izlo`enosti na tretii lica;
- sprema dve banki be{e izre~ena merka zabrana za davawe krediti i vr{ewe na drugi plasmani, osven plasmani vo hartii od vrednost i prodaba na depoziti na Narodna banka na Republika Makedonija;
- sprema dve banki be{e izre~ena merka usoglasuvawe so limitot za kreditna izlo`enost sprema poedine~en subjekt (~len 35 stav 1 od Zakonot za bankite);
- sprema edna banka be{e izre~ena merka za usoglasuvawe so limitot za kreditna izlo`enost sprema rabotovoden organ, ~lenovi na upravniot odbor i drugi organi na bankata i na lica so posebni prava i odgovornosti (~len 35 stav 3 od Zakonot za bankite);
- sprema edna banka be{e izre~ena merka vra}awe na kreditite odobreni za kupuvawe akcii vo istata banka (sprotivno na ~len 38 stav 1 od Zakonot za bankite);
- sprema edna banka be{e izre~ena merka ograni~uvawe na platite na menaxmentot i ~lenovite na Upravniot odbor;
- sprema edna banka be{e izre~ena merka za ograni~uvawe na tro{ocite za reprezentacija i reklama;
- izre~ena be{e merka za usoglasuvawe so Odlukata za definirawe i na~inot na utvrduvawe na povrzani subjekti i Odlukata za primena na ~len 35 i 36 od Zakonot za bankite (2 banki), Odlukata za utvrduvawe i presmetuvawe otvoreni devizni pozicii na bankite (2 banki), Odlukata za utvrduvawe na metodologijata za klasifikacija na aktivnite bilansni i vonbilansni pozicii na bankite spored stepenot na nivnata rizi~nost (3 banki), Odlukata za

supervizorski standardi za regulirawe na dostasanite, a nenaplateni pobaruwawa na bankite i { tedilnicite (1 banka);

- drugi merki: vr { ewe postojana kontrola na sproveduvawe na merkite izre~eni od strana na Narodna banka na Republika Makedonija (2 banki), dokapitalizacija (1 banka), preklasifikacija na pobaruwawata od komitenti soglasno klasifikaciite opredeleni so Zapisnik od izvr{ena kontrola (2 banki), usoglasuvawe so limitot za visina na imotot i kapitalnite delovi soglasno ~len 39 stav 1 i 2 od Zakonot za bankite (3 banki), usoglasuvawe so limitot za agregatniot iznos na kapitalnite delovi vo drugi banki, finansiski i nefinansiski institucii, (1 banka), organizirawe na Slu`bata za vnatre{na revizija (2 banki i 1 { tedilnica), izgotvuvawe na politiki i vospostavuvawe soodvetni praktiki (1 banka i 1 { tedilnica), izgotvuvawe na proceduri za perewe pari (1 banka i 1 { tedilnica), intenzivirawe na postapkite za naplata na pristignatite pobaruwawa (3 banki), dostavuvawe Odluki od Odborot za rakovodewe so rizik (1 banka), evidencija na akciite vo Centralniot depozitar (1 banka), prodaba na otkupenite sopstveni akcii (1 banka), procenka na vrednosta na nedvi`niot imot daden kako obezbeduvawe (1 banka), dostavuvawe dokaz za sopstvenost (1 banka), dostavuvawe zapisnici od sostanocite na Odborot za rakovodewe so rizik (1 banka), objavuvawe na zavr{ata smetka revidirana od strana na ovlasten revizor (1 banka).

II. BANKARSKIOT SISTEM NA REPUBLIKA MAKEDONIJA VO PRVOTO POLUGODIE OD 2003 GODINA

2.1. Struktura na bankarskiot sistem

Strukturnite karakteristiki na bankarskiot sistem na Republika Makedonija na krajot na juni 2003 godina, vo osnova ostanuvaat isti sporedeno so dekemvri 2002 godina i pokraj nekolku te pomali promeni koi nastanaa vo tekot na polugodieto.

Taka, brojot na bankite na 30.06.2003 godina iznesuva 21, dodeka brojot na {tedilnicite se namali na 16, kako posledica na ukinuvaweto na dozvolata za rabota i voveduvaweto postapka za likvidacija kaj Mit [tedilnica DOO Kumanovo. Pritoa, strukturnite odnosi pome|u dvata osnovni segmenta na bankarskiot sistem - bankite i {tedilnicite, ostanuvaat nepromeneti so u~estvo na {tedilnicite od 1,1% vo vkupnata aktiva, odnosno 2,1% vo vkupno pribranite denarski depoziti na naselenie.

Od vkupniot broj banki na 30.06.2003 godina, 18 banki vr{ea finansiski aktivnosti soglasno ~len 45 i ~len 46 od Zakonot za bankite, dodeka ostanatite 3 banki imaa dozvola za vr{ewe finansiski aktivnosti vo zemjata².

2.1.1. Golemina na bankite

Analizata na goleminata na bankite, a preku toa i nivnoto pazarno u~estvo, a i koncentraciite, e napravena spored pet kriteriumi:

- a) Vkupna aktiva, odnosno vkupen finansiski potencijal;
- b) Vkupen obem na rabota {to gi vku|uva i vonbilansnite aktivnosti;
- v) Kapitalna mo}, odnosno vkupen iznos na sopstveni sredstva so koi raspolagaat bankite;
- g) Kreditna aktivnost; i
- d) Depozitna aktivnost

Soglasno site gorenavedeni kriteriumi, dve banki imaat dominantno u~estvo vo bankarskiot sistem na Republika Makedonija, so izvesna koncentracija, koja sepak spored indeksot na Herfindahl³ e vo pri fatliva ramka.

Taka, so sostojba na 30.06.2003 godina, dvete najgolemi banki vo bankarskiot sistem na Republika Makedonija, zafajaat 56,2% od vkupnata neto aktiva. Sporedeno so sostojbata na 31.12.2002 godina, koncentracijata spored ovoj kriterium se zgolemuva za 2,1 procentni poeni. Zgolemenata koncentracija kaj dvete najgolemi banki, soglasno kriteriumot vkupen finansiski potencijal, e rezultat na zgolemenata depozitna baza vo tekot na prvoto polugodie od 2002 godina, ~ij porast e najizrazen kaj ovie banki. Taka, porastot na aktivata kaj dvete najgolemi banki e 8,3% pove|e vo sporedba so krajot na 2002 godina, dodeka porastot na aktivata na nivo na site banki za istiot periode 4,4%.

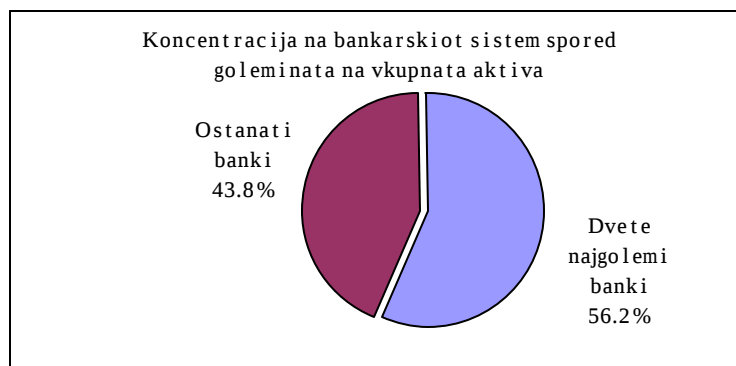
² Na 12.11.2002 godina, Eksport Import banka a.d. Skopje, be{e stavena vo postapka na predsanacija so imenuvawe poverenik. Vo ramkite na naporite za sanirawe na bankata, na 08.01.2003 godina, predsanacionata postapka be{e zameneta so privremena uprava, koja na krajot od prvoto polugodie od 2003 godina be{e vo tek. So ova, de facto, Bankata be{e nadvor od redovnite tekovi na bankarskiot sistem na Republika Makedonija. So cel da se dobijat realni pokazатели za strukturata, aktivnostite i performansite na bankarskiot sistem na Republika Makedonija, Eksport Import banka a.d. Skopje, e isklue|ena od natamo{nite analizi vo ramkite na ovoj izve{taj.

³ $H=S(aktiva\ na\ poodelna\ banka/vkupna\ aktiva\ na\ site\ banki*100)^2$

Koncentracijata na aktivata na bankite vo Republika Makedonija, izrazena preku indeksot na Herfindahl za prvoto polugodie od 2003 godina, upatuva na pri fatlivo nivo na koncentracija⁴, koja, analizirana na polugodi {no nivo, bele`i trend na zgolemuвање. Taka, so sostojba na 30.06.2003 godina, koncentracijata na nivo na site banki vo Republika Makedonija iznesuva 1.777 edinici, {to e za 110 edinici pove}e vo odnos na 31.12.2002 godina. Vrednosta pak na Herfindahl indeks za dvete najgolemi banki iznesuva 1.577 edinici, {to e za 112 pove}e vo sporedba so krajot na prethodnata godina.

Grafikon br.1

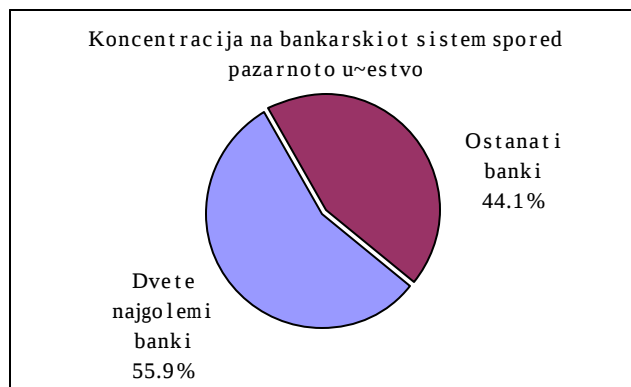
Koncentracija na bankarskiot sistem spored goleminata na vkupnata aktiva

Zgolemuвaweto na koncentracijata kaj dvete najgolemi banki vo tekot na prvoto polugodie od 2003 godina, mo`e da se sogleda i od aspekt na kriteriumot vkupen obem na bilansni i vonbilansni aktivnosti na bankite. Imeno, na 30.06.2003 godina, dvete najgolemi banki imaa u`estvo od 55,9% {to pretstavuva zgolemuвање za 3,1 procenten poen vo sporedba so krajot na 2002 godina. Zgolemenata koncentracija e rezultat na zgolemeniot vkupen obem na bilansni i vonbilansni aktivnosti i toa kaj dvete najgolemi banki za 7,9%, dodeka na nivo na site banki vo prvoto polugodie od 2003 godina, toj porast iznesuva 2,1%.

Grafikon br.2

Koncentracija na bankarskiot sistem spored vkupniot obem na rabota

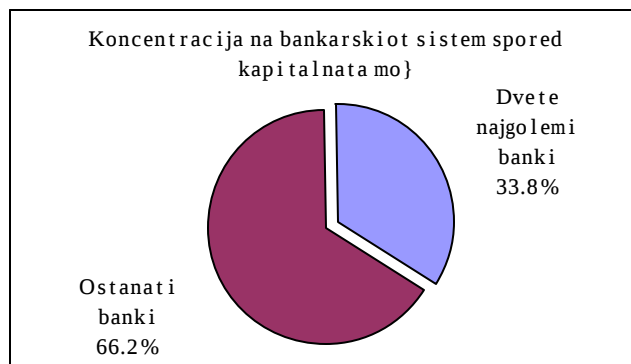
Nasproti zgolemenata koncentracija kaj dvete najgolemi banki, согласно kriteriumite - vkupna aktiva i vkupen obem na rabota, koncentracijata kaj navedenite banki spored kriteriumot - kapitalna mo}, e namalena vo tekot na prvoto polugodie od 2003 godina za 0,7 procentni poeni vo sporedba so krajot na 2002 godina i iznesuva 33,8%. Namalenata koncentracija kaj dvete najgolemi banki, spored navedeniot kriterium, se dol`i na pogolemiot porast na kapitalot kaj drugite banki. Taka, vkupnata kapitalna

⁴ Spored Herfindahl, dokolku indeksot se dvi`i pomeju 1000 i 1800 edinici, koncentracijata na aktivata se smeta za pri fatliva.

mo} na nivo na site banki na krajot na prvoto polugodie od 2003 godina e zgolemena za 2,4% vo sporedba so 31.12.2002 godina, nasproti nezna~itelniot porast na sopstvenite sredstva kaj dvete najgolemi banki od 0,2% za isti ot analiziran period.

Grafikon br.3

Koncentracija na bankarski ot sistem spored kapitalnata mo}

Ako se zeme predvid kreditnata aktivnost na bankite, toga { u~estvoto na dvete najgolemi banki vo kreditnata aktivnost na site banki na 30.06.2003 godina, iznesuva 48,1%, { to e za 1,2 procentni poeni pove}e vo sporedba so krajot na 2002 godina, koga toa u~estvo iznesuva { e 46,9%.

Grafikon br.4

Koncentracija na bankarski ot sistem spored kreditnata aktivnost

Najizrazena koncentracija kaj dvete najgolemi banki se konstatira pri analizata na depozitnata aktivnost na bankite. Imeno, so sostojba na 30.06.2003 godina, dvete najgolemi banki imaa mobilizirano 67,3% od vkupnite depoziti, { to e za 2,5 procenti poeni pove}e sporedeno so krajot na minatata godina. Ova se dol`i na porastot na depozitna baza vo prvoto polugodie od 2003 godina, koj e poizrazen kaj dvete najgolemi banki. Imeno, depozitna baza kaj dvete po golemina banki na krajot na prvoto polugodie od 2003 godina godina e zgolemena za 11,5%, sporedeno so krajot na minatata godina, dodeka vkupnata depozitna baza na nivo na site banki bele`i porast za 7,4%.

Grafikon br.5

Koncentracija na bankarskiot sistem spored depozitna aktivnost

Zna~iteltnata koncentracija na finansiski ot potencijal, kreditnite aktivnosti i pribirane depoziti kaj dvete najgolemi banki, koi go dr`at primatot na bankarski ot pazar vo Republika Makedonija, ostanuva osnovna strukturna karakteristika na bankarski ot sistem na Republika Makedonija i na krajot od prvoto polugodie od 2003 godina.

2.1.2. Sops tveni~ka s t ruk t ura

Sopstveni~kata struktura na bankite vo Republika Makedonija e analizirana od dva aspekta:

- a) Stepen na privatiziranost na bankite
- b) U~estvo na stranski kapital

a) Stepenot na privatiziranost na bankarski ot kapital vo Republika Makedonija so sostojba na 30.06.2003 godina iznesuva 86,3%, odnosno 90,7% dokolku pri analizata se izzeme Makedonska banka za poddr {ka na razvojot AD Skopje, koja e celosno vo dr`avna sopstvenost. Analizirano po poodelni banki, stepenot na privatiziranost se dvi`i vo interval od 66,7% do 100% kaj 7 banki. Sporedeno so 31.12.2002 godina, stepenot na privatiziranost na bankite e zgolemen za 0,4 procentni poeni.

b) So sostojba na 30.06.2003 godina, procentot na u~estvo na stranski kapital vo vkupni ot bankarski kapital vo Republika Makedonija iznesuva 45,9%, {to e za 1,5 procentni poeni pove}e vo sporedba so krajot na dekemvri 2002 godina. Analizata po poodelni banki poka`uva deka stranski ot kapital e prisuten vo 16 banki, so procentualno u~estvo koe se dvi`i od 0,2% do 100%.

Pregled br. 2

Strukturno u~estvo na banki te spored vidot na sopstvenost

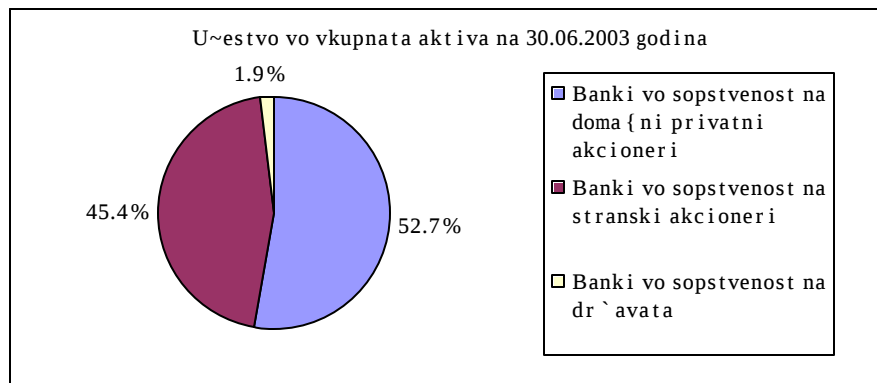
Vid na sopstvenost	Broj na banki		kapital (%)		aktiva (%)	
	31.12.2002	30.06.2003	31.12.2002	30.06.2003	31.12.2002	30.06.2003
Banki vo sopstvenost na doma { ni privatni akcioneri	12	12	50.5	50.2	54.0	52.7
Banki vo sopstvenost na dr ` avata	1	1	4.9	4.9	2.0	1.9
Banki vo sopstvenost na stranski akcioneri	7	7	44.6	44.9	44.0	45.4
Vkupno	20	20	100.0	100.0	100.0	100.0

Napomena: Banki vo sopstvenost na stranski akcioneri se onie koi vo strukturata na kapitalot imaat u~estvo na stranski kapital nad 50%.

Od pregledot pogore se gleda deka na krajot na prvoto polugodie od 2003 godina, sedumte banki koi se vo sopstvenost na stranski akcioneri, pokrivaat 45,4% od vkupnata aktiva na nivo na site banki, odnosno 44,9% od anga ` iraniot kapital vo bankite vo Republika Makedonija. Bankite pak, vo sopstvenost na doma { ni privatni akcioneri, koi vo prvoto polugodie od 2003 godina godina se 12, pokrivaat 54% od vkupnata aktiva na nivo na site banki, odnosno 52,7% od anga ` iraniot bankarski kapital.

Grafikon br. 6

Strukturno u~estvo na banki te spored vidot na sopstvenost

Kako i na krajot od 2002, samo 4 od vkupniot broj banki vo Republika Makedonija se locirani nadvor od Skopje, so u~estvo vo vkupniot potencijal od 11,3%.

Od druga strana, postoji relativno razgranetata mre ` a na filijali, ekspozituri, { alteri i delovni edinici. So sostojba na 30.06.2003 godina, bankite vo Republika Makedonija imaa: 34 filijali, 171 ekspozituri, 81 { alteri i 14 delovni edinici. Sekako, treba da se imaat predvid i { alterite na JP Makedonski po { ti (315 po { tenski edinici so 620 { alteri na celata teritorija na Republika Makedonija) so koi raspolaga Po { tenska banka AD Skopje.

2.2. Aktivnost na banki te vo Republ ika Makedonija

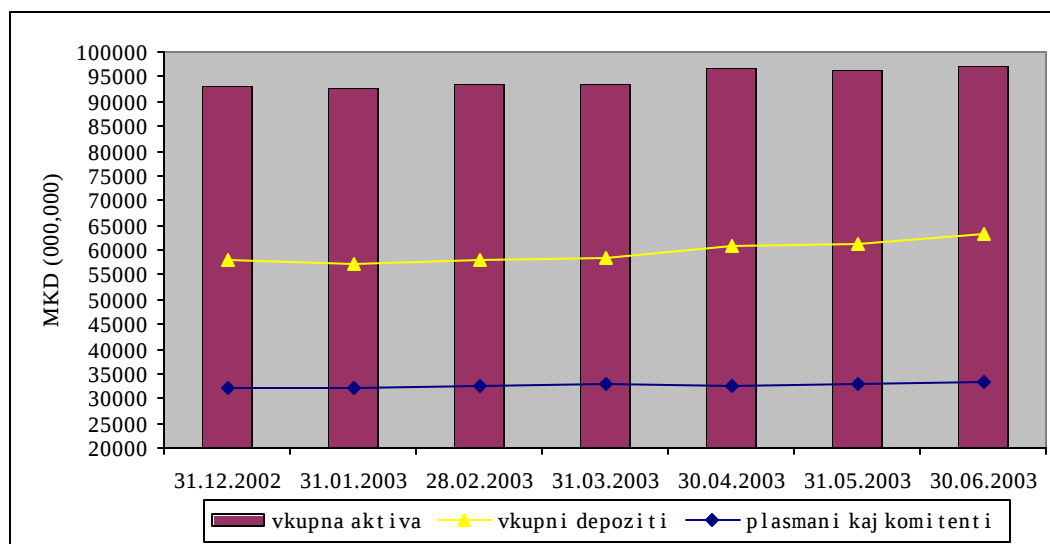
Zdraviot bankarski sektor pretstavuva efikasen transmisiski mehanizam na signalite na monetarnata politika vrz realniot sektor. Sledstveno so postepenoto konsolidirawe na makedonskata ekonomija, vodeweto konzistentna makroekonomska politika kako garancija za zadr ` uvawe na cenovната stabilnost i uspe { noto ostvaruvawe

na celite na monetarnata politika, se sozdadoa uslovi za zakrepuvawe na realniot sektor i natamo{no jaknewe na ulogata i performansite na bankarskiot sektor vo makedonskata ekonomija. Vo taa nasoka vlijae{e i relativno uramnute`enata buxetska politika, {to ostavi prostor za vodewe porelaksirana monetarna politika, pri {to del od odgovornosta za odr`uvawe na makroekonomska stabilnost prezede fiskalnata politika. Pozitivnite dvi`ewa na op{tite uslovi vo zemjata, vratenata doverba i zajaknatiot kredibilitet na bankarskiot sistem determiniraa natamo{no pro{iruvawe na depozitnata baza kako najzna~en izvor na sredstva, so {to postepeno se sozdadoa uslovi za umereno zgolemuvawe na kreditnata aktivnost na bankite, voedno i kako odraz na porelaksiranata monetarna politika. Vakvite trendovi se vo funkcija na kontinuirano jaknewe na stepenot i efikasnost na finansiskata intermedijacija vo makedonskata ekonomija.

Bankite vo Republika Makedonija seu{te se orientirani kon klasi~noto bankarstvo: pribirawe depoziti i odobruvawe krediti. Vakvata orientacija na bankite direktno se reflektira vrz strukturata na aktivata i pasivata. Imeno, na krajot na prvoto polugodie od 2003 godina, u~estvoto na neto plasmanite kaj komitenti iznesuva{e 34,4% od vkupniot finansiski potencijal na bankite vo Republika Makedonija, dodeka u~estvoto na vkupnite depoziti iznesuva{e 64,9%.

Grafikon br. 7

Dinamika na vkupna aktiva, depoziti i plasmani kaj komitenti

Pozitivnata mese~na dinamika na vkupniot bankarski potencijal pretstavuva pozitiven impuls za vkupnata ekonomska aktivnost vo zemjata. Poizrazenata sklonost kon {tedewe izrazena preku trendot na porast na vkupnite depoziti, upatuva na natamo{no jaknewe na kredibilitetot na bankite vo Republika Makedonija i voedno pridonesuva kon pro{iruvawe na osnovata za intenzivirawe na nivnata kreditna aktivnost. Finansiskata poddr{ka na ekonomijata preku bankarski krediti, bele`i umerena pozitivna dinamika kako rezultat na postepenoto zakrepuvawe na realniot sektor od ekonomijata, normalizirawe na vkupnite ekonomski dvi`ewa i seu{te pretpazliviot pristap na bankite pri odobruvaweto na novi krediti.

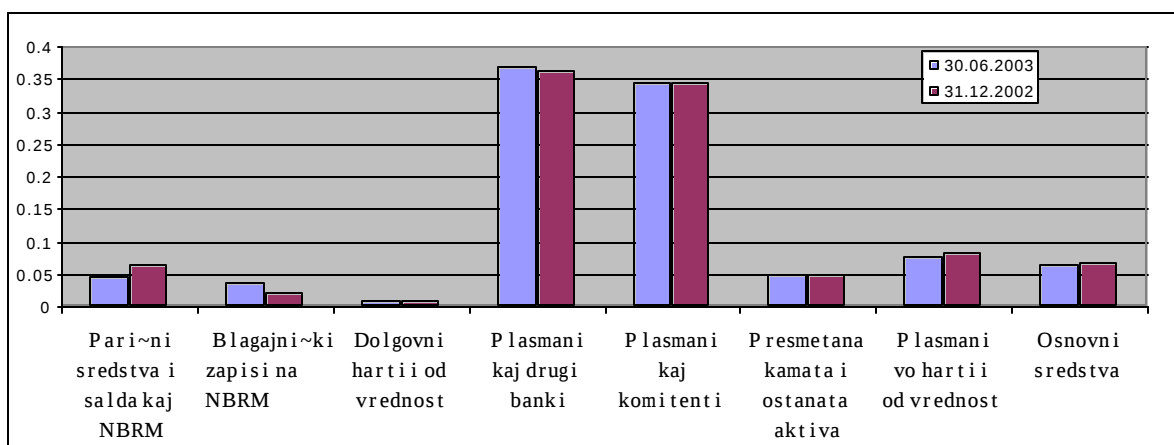
2.2.1. Aktiva na bankite

So sostojba na 30.06.2003 godina, vkupnata aktiva na bankite vo Republika Makedonija, iznesuva{e 97.278 milioni denari, {to vo odnos na sostojbata na 31.12.2002 godina, pretstavuva porast za 4.065 milioni denari, ili za 4,4% (Bilans na sostojba - Aneks br.1). Zgolemuweto na aktivata vo odnos na 31.12.2002 godina, se manifestira

preku porastot na plasmanite kaj drugi banki, na blagajni~kite zapisi na Narodna Banka na Republika Makedonija, kako i na plasmanite na komitenti, nasproti padot na pari~nite sredstva i salda kaj Narodna banka na Republika Makedonija. Ostanatite poziciji na aktivata (presmetana kamata i ostanata aktiva, plasmani vo hartii od vrednost i osnovni sredstva) ne bele`at pozna~ajni promeni vo analiziraniot period. Voedno, nivnoto poedine~no u~estvo ne nadminuva 10% od neto aktivata na bankite vo Republika Makedonija, so { to ne vlijaat vrz nivoto i kvalitetot na aktivata.

So sostojba na 30.06.2003 godina, strukturata na aktivata e re~isi nepromeneta vo odnos na sostojbata na 31.12.2002 godina. Dominantno u~estvo imaa plasmanite kaj drugi banki so 36,9%, kako i plasmanite kaj komitenti so 34,4%. Ostanatite 28,7% se odnesuvaat na ostanati poziciji na aktivata ~ie poedine~no u~estvo ne bele`i pozna~ajni promeni vo dvata sporedbeni perioda. Vakvoto strukturno u~estvo na aktivata, zna~i zadr`uvawe na dosega{ nata strategijata na bankite kon naso~uvawe na najgolemiot del od deviznite za{ tedi na naselenieto vo plasmani vo prvoklasni banki vo svetot, i pokraj mo`nosta za kreditirawe vo zemjata soglasno liberalizacijata so izmenite i dopolnuvawata vo Zakonot za devizno rabotewe. Ova govori za pretpazljivo ~uvawe na vratenata doverba i kredibilitet vo bankarskiot sistem na Republika Makedonija. Drugiot dominanten segment na aktivata - plasmani kaj komitenti, zna~i plasirawe na pribranite depoziti vo krediti { to govori za zadr`uvawe na orientacijata na vr{ewe klasi~ni bankarski raboti od strana na bankite vo Republika Makedonija, i pokraj ponudenite novi bankarski proizvodi vo programite pri vlezot na stranskite strate{ki investitori.

Grafikon br.8
Struktura na aktivata

2.2.2. Kreditna aktivnost na bankite (plasmani kaj nefinansiski subjekti)

Kreditnata aktivnost na bankite vo tekot na prvoto polugodie od 2003 godina bele`i umerena mese~na pozitivna dinamika. Vakviot trend na kreditnata aktivnost seu{te govori za vodewe pretpazлива kreditna politika od strana na bankite. So finansiskata poddr{ka na profitabilnite investicioni proekti, kreditnata aktivnost postepeno mo`e da se promovira vo zna~aen faktor vo procesot na dinamizirawe na ekonomskiот razvoj.

Bruto plasmanite kaj komitenti (nefinansiski pravni lica i naselenie) na 30.06.2003 godina iznesuvaa 40.567 milioni denari, {to zna~i zgolemuвање za 1.798 milioni denari ili 4,6%, vo odnos na krajot na 2002 godina.

Pregled br.3

Struktura na kreditnite plasmani odobreni na nefinansiski subjekt i

vo MKD (000,000)								
Period	Korisnici	Pretprijatija		Drugi komitenti		Naselenie		
	Ro-nost	Denarski	Devizni	Denarski	Devizni	Denarski	Devizni	Vkupno
31.12.2002	Dostasani	911	42	0	4	94	0	1,051
	Kratkoro~ni	12,557	1,336	409	379	1,203	0	15,884
	Dolgoro~ni	5,421	3,178	52	297	3,933	0	12,882
	Nefunkcionalni	7,073	1,129	2	125	609	15	8,953
	Bruto krediti	25,963	5,685	462	804	5,840	15	38,769
	Rezervi za potencijalni zagubi							-6,699
	Neto krediti							32,070
30.06.2003	Kreditni pobaruwawa prekn i`eni na vonbilansna evidencija							10,819
	Ro-nost	Denarski	Devizni	Denarski	Devizni	Denarski	Devizni	Vkupno
	Dostasani	876	97	4	57	90	-	1,124
	Kratkoro~ni	12,130	1,508	135	20	1,400	-	15,194
	Dolgoro~ni	5,893	3,529	-	264	4,969	-	14,655
	Nefunkcionalni	7,472	1,326	52	117	610	17	9,595
	Bruto krediti	26,372	6,461	190	459	7,069	17	40,567
	Rezervi za potencijalni zagubi							(7,058)
	Neto krediti							33,510
	Kreditni pobaruwawa prekn i`eni na vonbilansna evidencija							11,314

Analizata na kreditnite plasmani od aspekt na ro~nosta, sektorskata i valutnata struktura, ne upatuwa na neko i pozna~ajni pomestuwawa, no se pak, registrirani se odre deni pozitivni dvi`ewa vo nasoka na natamo{no intenzivirawe na dolgoro~noto kreditirawe na naselenie i pretprijatija. Kako na krajot na 2002 godina, taka i na krajot na prvoto polugodie od 2003 godina, od aspekt na sektorskata struktura, dominantno mesto imaat plasmanite na pretprijatija koi vo vkupnite kreditni plasmani u~estvuvaat so 80,9%. Od aspekt na valutnata struktura, 62,4% od vkupnite odobreni krediti od strana na bankite se denarski (60,7% - 31.12.2002 godina), 20,5% se denarski krediti so devizna klauzula (22,5% - 31.12.2002 godina), a ostatokot od 17,1% se devizni krediti plasirani vrz osnova na kreditni linii od stranstvo (16,8% - 31.12.2002 godina). Analizirano spored ro~nosta, kratkoro~nite plasmani u~estvuvaat so 37,5% (40,9% - 31.12.2002 godina), a na dolgoro~nite plasmani otpa|a 36,1% (33,2% - 31.12.2002 godina), {to upatuwa na nivno pribli`uvawe, odnosno na redistribucija na plasmanite od kratkoro~ni vo dolgoro~ni. Vakvite pomestuwawa uka`uvaat na faktot deka trendot vo pravec na intenzivirawe na dolgoro~noto kreditirawe koj be{e registriran vo tekot na 2002 godina, se zadr`a kako strategija na bankite i vo tekot na prvoto polugodie od 2003 godina. Registriranite povolni dvi`ewa vo ro~nata struktura na plasmanite vo sektorot na pretprijatija i osobeno vo sektorot na naselenie vo nasoka na dolgoro~noto kreditirawe na stanbenata izgradba i za drugi nameni, determinira zgolemuwawe na investicionata aktivnost i potro{uva~kata, so {to se potencira razvojnata uloga na bankite vo stimuliraweto na vkupnata ekonomska aktivnost vo zemjata. Vo analiziraniot period, dolgoro~nite plasmani bele`at zgolemuwawe za 1.773 milioni denari ili za 13,8%, nasproti namaluwaweto na kratkoro~nite plasmani za 690 milioni denari ili 4,3%. Od sektorski aspekt, pointenziven porast bele`at dolgoro~nite plasmanite na naselenie, nasproti evidentiraniot porast na dolgoro~nite plasmani kaj pretprijatija. Taka, dolgoro~nite plasmanite na naselenie bele`at porast za 1.036 milioni denari ili za 26,3%, a dolgoro~nite plasmani kaj pretprijatija za 823 milioni denari, ili za 9,6%.

2.2.3. Plasmani kaj banki

So sestojba na 30.06.2003 godina, plasmanite kaj drugi banki iznesuvaa 35.929 milioni denari, odnosno 36,9% od vkupnata aktiva na bankite vo Republika Makedonija, so { to zazemaat dominantno mesto vo ramkite na neto aktivata. Sporedeni so krajot na 2002 godina, tie bele`at porast za 2.126 milioni denari ili za 6,3%. Vo strukturata na plasmanite kaj banki, dominantno u`estvo imaat deviznite smetki kaj doma { ni i stranski banki so 92,5%. Ostanatite 7,5% se odnesuva na vkupnite krediti odobreni kaj drugi banki.

Pregled br. 4

Struktura na plasmanite kaj doma { ni i stranski banki

MKD (000,000)			
31.12.2002	Denarski	Devizni	Vkupno
<i>Smetki kaj drugi banki</i>	0	30,896	30,896
<i>Dostasani</i>	0	0	0
<i>Kratkoro~ni</i>	1,623	294	1,917
<i>Dolgoro~ni</i>	194	748	942
<i>Nefunkcionalni</i>	18	29	47
<i>Kredit i odobreni na drugi banki</i>	1,836	1,070	2,906
<i>Vkupni plasmani kaj drugi banki</i>	1,836	31,967	33,803
30.06.2003	Denarski	Devizni	Vkupno
<i>Smetki kaj drugi banki</i>	0	33,249	33,249
<i>Dostasani</i>	0	0	0
<i>Kratkoro~ni</i>	1,288	416	1,704
<i>Dolgoro~ni</i>	126	683	809
<i>Nefunkcionalni</i>	72	95	167
<i>Kredit i odobreni na drugi banki</i>	1,487	1,193	2,680
<i>Vkupni plasmani kaj drugi banki</i>	1,487	34,442	35,929

2.2.4. Plasmani vo hartii od vrednost

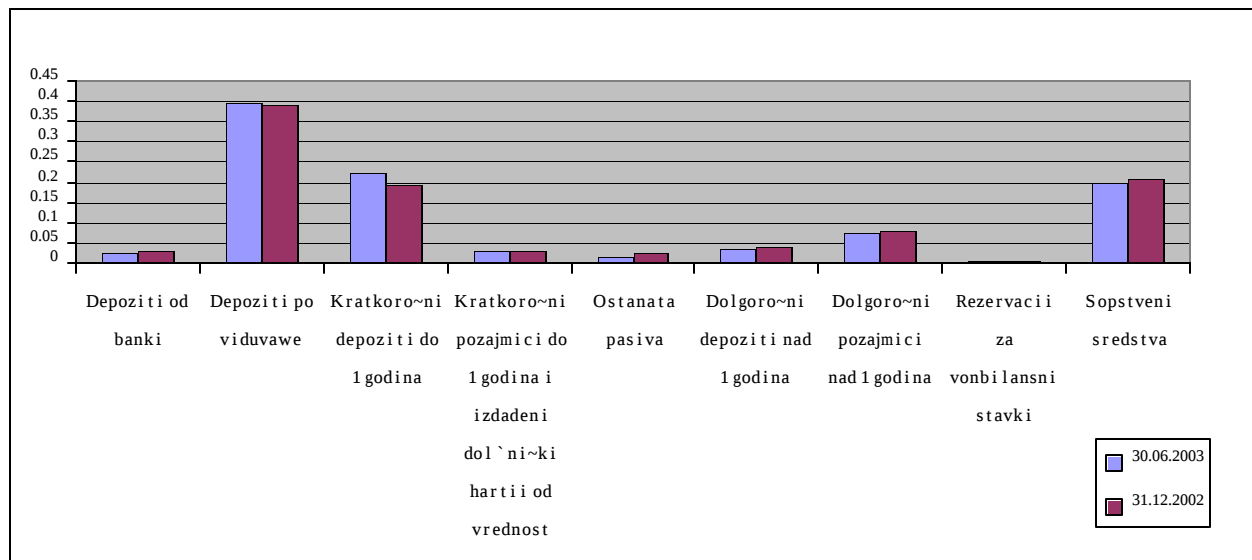
Na krajot na prvoto polugodie od 2003 godina, port folio investiciite vo hartii od vrednost, iznesuvaa 11.972 milioni denari, odnosno 12,3% od vkupnata aktiva na bankite vo Republika Makedonija, { to pretstavuva porast na u`estvoto za 1 procenten poen sporedeno so krajot na 2002 godina, bez zna`ajni promeni vo obem i struktura. Najgolem del od hartiiite od vrednost, se odnesuvaa na dr`avnite obvrznici izdadeni od strana na Republika Makedonija po razli~ni osnovi i blagajni~kite zapisi na Narodna banka na Republika makedonija. So sestojba na 30.06.2003 godina, dr`avnite obvrznici izdadeni od strana na Republika Makedonija iznesuvaa 6.718 milioni denari ili 56,1% od vkupното port folio investicii vo hartii od vrednost (65,9% - 31.12.2002 godina). Od niv, 90,0% otpaja na dr`avnite obvrznici izdadeni vrz osnova na restrukturiraweto na Stopanska banka a.d. Skopje⁵ koi se so rok na dostasuvawe 15 godini. Ostatokot se obvrznici izdadeni od strana na Republika Makedonija, Agencijata za sanacija na banka, kako i od Ministerstvoto za finansii vrz osnova na "zamrznato" devizno { tedewe. Na krajot na prvoto polugodie od 2003 godina, blagajni~kite zapisi na Narodna Banka na Republika Makedonija iznesuvaa 3.522 milioni denari, ili 29,4% od vkupното port folio investicii vo hartii od vrednost (18,6%-31.12.2002 godina).

⁵ Zakon za garantirawe na investicijata na strategiski investitori i za prezemawe na oddelni pobaruwawa od krajni korisnici od strana na Republika Makedonija vo Stopanska banka a.d. Skopje.

2.2.5 Kapital i obvrski

Strukturata na izvorite na sredstva na 30.06.2003 godina, kako i na krajot na 2002 godina, reflektira najgolemo u~estvo na primarnite izvori na sredstva (depozitite na nefinansiski pravni lica i naselenie) so 64,9%. Po niv, sleduvaat sopstvenite sredstva so 20,3% i eksternite izvori (depozitite od banki i pozajmici) so 12,9%.

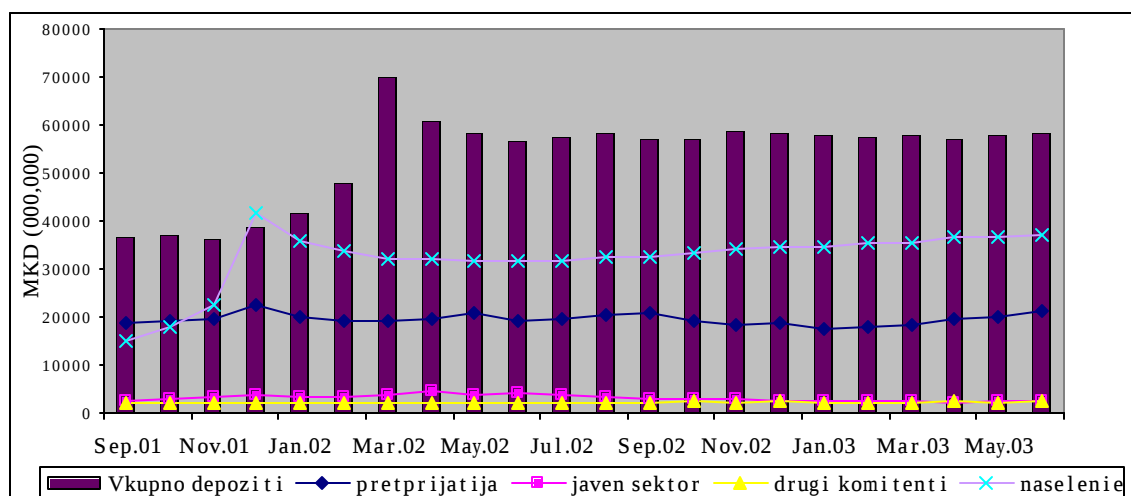
Grafikon br.9
Struktura na pasivata

2.2.6. Primarni izvori na sredstva - depoziti na nefinansiski pravni lica i naselenie

Raste~kiot trend na depozitniot potencijal na bankite vo Republika Makedonija, koj osobeno se intenzivira i kulminira so evro konverzijata (31.12.2001 godina) prodol`i i vo tekot na prvoto polugodie od 2003 godina, no so poumerena dinamika. Vкупnite depoziti od nefinansiski pravni lica i naselenie na krajot na prvoto polugodie od 2003 godina iznesuvaa 63.168 milioni denari, { to pretstavuva porast za 5.263 milioni denari ili za 9,1% vo odnos na 31.12.2002 godina. Vakvata stapka na porast na vкупnite depoziti, upatuva na raste~kata uloga na { tedeweto, so { to depozitite go zadr`uvaat primatot za najzna~en izvor na sredstva na bankite za obezbeduvawe na finansiska poddr{ka na ekonomijata.

Grafikon br.10
Dvi`ewe na vкупnite depoziti i na depozitite od nefinansiski pravni lica i naselenie

Analizirano po sektori, porastot na vkupnite depoziti re~isi podednakvo e rezultat na depozitite na pretprijatija i naselenie, pri {to porastot na depozitite na pretprijatija e so pogolem intenzitet. Depozitite na pretprijatija na krajot na prvoto polugodie od 2003 godina iznesuvaa 21.143 milioni denari, {to vo odnos na 31.12.2002 godina zna~i porast za 2.583 milioni denari, ili za 13,9%. Na 30.06.2003 godina, depozitite na naselenie iznesuvaa 36.968 milioni denari, {to e za 2.407 milioni denari ili za 7,0% pove}e, sporedeno so 31.12.2002 godina. Od aspekt na ro~nosta na vkupniot depoziten potencijal, vo analiziraniot period e ostvaren porast na depozitite po viduvawe za 5,5%, a na kratkoro~nite depoziti za 19,3%. Vakvite pozitivni dvi`ewa vo nasoka na kontinuiran trend na porast na kratkoro~nite depoziti vo tekot na prvoto polugodie od 2003 godina, zna~i prodol`uvawe na trendot od 2002 godina, vo nasoka na zgolemuwawe na u~estvoto na depozitite so pogolema ro~nost. Od valutn aspekt, porast bele`at i deviznite i denarskite depoziti, pri {to porastot na deviznite e so pogolem intenzitet. Taka, sporedeno 30.06.2003 godina so 31.12.2002 godina, porastot na deviznite depoziti iznesuva 10,4%, nasproti 7,7% na denarskite. Vakvoto zgolemuwawe, pred s{e, se dol`i na porastot na deviznite depoziti na pretprijatija, no i na naselenie, kako odraz na zgolemenoto {tedewe i odredbite od noviot Zakon za devizno rabotewe (slobodno raspolagawe so deviznite sredstva), kako i na seu{te izrazenata sklonost za {tedewe vo stranska valuta od strana na naselenieto.

Analizata na primarnite izvori na sredstva od aspekt na nivnata ro~nost, sektorska podelba i valutnata struktura na 30.06.2003 godina, ne upatuvaa na pozna~itelni promeni vo sporedba so sostojbata na 31.12.2002 godina. Imeno, spored ro~nosta, najvisoko u~estvo imaat depozitite po viduvawe so 59,2% (61,6%- 31.12.2002 godina), odnosno 60,7% ako se zemat predvid i ograni~enite depoziti (62,8%- 31.12.2002 godina). Spored sektori, strukturnata analiza poka`uva deka i pokraj trendot na porast na depozitite na pretprijatija, depozitite na naselenie go zadr`uvaat svoeto dominantno mesto so 58,5% (59,7% - 31.12.2002 godina), dodeka na pretprijatija otpa|a 33,5%, {to e za 1,4 procentni poeni pove}e vo odnos na u~estvoto na 31.12.2002 godina. Spored valutnata struktura, deviznite depoziti u~estvuvaat so 52,9% vo primarnite izvori na sredstva, nasproti 52,3% evidentirani na 31.12.2002 godina, a ostanatite 47,1% se odnesuvaat na denarskite depoziti, nasproti 47,7% na 31.12.2002 godina.

Pregled br. 5

Struktura na depozitite od nefinansiski pravni lica i naselenie

MKD (000,000)										
Period	Depoziti	Pretprijatija		Javen sektor		Drugi komitent i		Naselenie		
	Ro~nost	Denarski	Devizni	Denarski	Devizni	Denarski	Devizni	Denarski	Devizni	Vkupno
31.12.2002	Po viduvawe	7,951	4,580	1,625	-	1,556	-	5,718	14,213	35,641
	Ograni~eni	271	374	51	-	9	-	-	-	705
	Kratkoro~no oro~eni do 1 godina	4,876	322	558	-	324	430	2,080	9,487	18,076
	Dolgoro~no oro~eni nad 1 godina	187	-	154	-	74	3	2,189	875	3,482
	Vkupno	13,284	5,276	2,389	-	1,963	433	9,986	24,574	57,905
	Stapka na promena na depozitite vo odnos na 30.06.2002	3.9%	-19.6%	-41.1%		1.2%	75.6%	19.2%	5.9%	1.3%
30.06.2003	Po viduvawe	6,864	5,876	1,737	-	1,774	-	6,257	14,885	37,392
	Ograni~eni	496	399	63	-	11	-	-	-	969
	Kratkoro~no oro~eni do 1 godina	6,056	1,233	696	-	435	60	2,920	10,161	21,561
	Dolgoro~no oro~eni nad 1 godina	219	-	160	-	116	6	1,938	807	3,246
	Vkupno	13,635	7,508	2,655	-	2,336	66	11,115	25,853	63,168
	Stapka na promena na depozitite vo odnos na 31.12.2002	2.6%	42.3%	11.1%		19.0%	-84.7%	11.3%	5.2%	9.1%

2.2.7. Sekundarni izvori na sredstva - Depoziti od banki i pozajmici

Na krajot na prvoto polugodie od 2003 godina, sekundarnite izvori na sredstva (depozitite od banki, kratkoro~nite pozajmici do 1 godina i dolgoro~nite pozajmici nad 1 godina), iznesuvaa 12.593 milioni denari ili 12,9%, vo strukturata na vkupnite izvori na sredstva. Sporedeno so krajot na 2002 godina, ovaa kategorija izvori na sredstva bele`i pad za 4,9 %. Vo ramkite na sekundarnite izvori na sredstva, dominantno u~estvo

so 58,2% imaat dolgoro~nite pozajmici, po {to sleduvaat kratkoro~nite so 24,6% i depozitite od banki so 17,2%. Analizirano spored ro~nosta i valutata, i natamu najgolemiot del od vkupnite pozajmici se dolgoro~ni i devizni.

Od vkupnite depoziti od banki, 88,2% se denarski i devizni depoziti od doma {ni banki, a ostatokot se devizni depoziti od stranski banki.

Pregled br. 6

Struktura na depoziti od banki

MKD (000,000)					
	Doma {ni banki		S t r a n s k i b a n k i		Vkupno depoziti od banki
31.12.2002	Denarski	Devizni	Denarski	Devizni	
Po viduvawe	378	583	-	269	1,229
Kra t k o r o ~ n o o r o ~ e n i	797	771	-	-	1,567
Dol g o r o ~ n o o r o ~ e n i	116	12	-	-	128
Vkupno	1,290	1,365	-	269	2,924
S t a p k a n a p r o m e n a v o o d n o s n a 30.06.2002	-9.43%	12.58%		-22.06%	-1.94%
30.06.2003	Denarski	Devizni	Denarski	Devizni	
Po viduvawe	43	500	-	257	801
Kra t k o r o ~ n o o r o ~ e n i	759	485	-	-	1,244
Dol g o r o ~ n o o r o ~ e n i	116	11	-	-	127
Vkupno	918	996	-	257	2,172
S t a p k a n a p r o m e n a v o o d n o s n a 31.12.2002	-28.82%	-27.01%		-4.38%	-25.73%

Vo ramkite na kratkoro~nite pozajmici do 1 godina, kratkoro~nite pozajmici od stranski banki go zadr`uvaat dominantното mesto so 63,6% kako i na krajot na 2002 godina - 67,1%. Ostanatite 36,4%, se odnesuvaat na kratkoro~ni denarski pozajmici od doma {ni banki i Narodna Banka na Republika Makedonija.

Pozajmicite od stranski banki vrz osnova na dolgoro~ni stranski kreditni linii so koi se finansiraat dolgoro~ni stopanski proekti i natamu imaa dominantno u~estvo vo strukturata na dolgoro~nite pozajmici so 80,4%.

Pregled br. 7

Struktura na pozajmici

MKD (000,000)											
	NBRM		Doma {ni banki		S t r a n s k i b a n k i		P r e t p r i j a t i j a		D r u g i		
31.12.2002	Denarski	Devizni	Denarski	Devizni	Denarski	Devizni	Denarski	Devizni	Denarski	Devizni	Vkupno
R o ~ n o s t											
Kra t k o r o ~ n i	0	-	958	-	-	1,959	-	-	-	-	2,917
Dol g o r o ~ n i	398	-	177	27	-	5,853	0	16	931	-	7,402
Vkupno	398	-	1,135	27	-	7,812	0	16	931	-	10,319
S t a p k a n a p r o m e n a v o o d n o s n a 30.06.2002	-6.9%		-6.5%	58.9%		-5.2%	-3.4%		-16.0%	-100.0%	-6.4%
30.06.2003	Denarski	Devizni	Denarski	Devizni	Denarski	Devizni	Denarski	Devizni	Denarski	Devizni	Vkupno
R o ~ n o s t											
Kra t k o r o ~ n i	152	-	975	-	-	1,966	-	-	-	-	3,082
Dol g o r o ~ n i	397	-	117	24	-	5,893	0	26	873	-	7,329
Vkupno	549	-	1,091	24	-	7,859	0	26	873	-	10,421
S t a p k a n a p r o m e n a v o o d n o s n a 31.12.2002	37.9%		-3.9%	-14.2%		0.6%	0.0%	65.9%	-6.2%		1.0%

2.2.8. Sops t veni sreds t va

Sopstvenite sredstva na bankite na krajot na prvoto polugodie od 2003 godina iznesuvaa 19.743 milioni denari i vo strukturata na vkupnite izvori na sredstva imaat

u~estvo od 20,3%. Sporedeno so krajot na 2002 godina, mo`e da se konstatira deka vo tekot na prvoto polugodie od 2003 godina nema pozna~ajni promeni vo vkupnite sopstveni fondovi na bankite vo Republika Makedonija.

2.2.9. Vonbilansni aktivnosti na bankite vo Republika Makedonija

Vkupnata vonbilansna aktiva na bankite vo Republika Makedonija vo prvoto polugodie od 2003 godina iznesuva 10.744 milioni denari i vo odnos na krajot od 2002 godina bele`i namaluvawe od 544 milioni denari. Pritoa, nepokrienite garancii i akreditivi se namaluvaa za 512 milioni denari, a pokrienite vonbilansni stavki za 355 milioni denari. Ovoj pad e amortiziran so porastot na ~inidbenite garancii od 290 milioni denari, koj vo najgolem del se prepisuva na vkluvuvawe na pogolemo procentualno u~estvo soglasno propisana dinamika.

Rizicnite vonbilansni stavki vo vkupnata vonbilansna aktiva u~estvuvaat so 91,8% i vo odnos na krajot od 2002 godina nivnoto u~estvo re~isi e zadr`ano na isto nivo.

Pregled br. 8

Vonbilansna aktivnost

	vo (000)denari					
	30.06.2003	31.12.2002	30.06.2002	31.12.2001	31.12.2000	31.12.1999
Pokrieni vonbil. stavki	883,718	1,238,336	1,400,140	3,133,838	1,572,533	1,898,993
~inidbeni garancii	3,305,945	3,010,397	2,321,861	3,340,441	3,243,852	2,744,087
Neisk. ramkovni	562,585	535,520	167,499	154,575	123,340	65,234
Nepokrieni garancii,	5,991,437	6,503,626	8,824,563	8,810,879	9,058,717	9,299,824
Vkupno vonbilansno	10,743,685	11,287,879	12,714,063	15,439,733	13,998,442	14,008,138
Rizicna aktiva/ vkupna	91.77	89.03	88.99	79.70	88.77	86.44

Prethodno navedeniot pokazatel uka`uva deka eden zna~aen del (91,8%) od vkupnite vonbilansni aktivnosti na bankite vo Republika Makedonija povlekuvaat određen krediten rizik i kako takvi imaat potencijal da se transformiraat vo bilansni pobaruva.

Od strukturen aspekt, najvisoko u~estvo vo vkupnata vonbilansna aktiva imaat nepokrienite garancii i akreditivi koe so sostojba na 30.06.2003 godina e 55,8% od vkupnata vonbilansna aktiva. Nivnoto u~estvo vo strukturata na vonbilansnata aktiva sporedeno so sostojbata na krajot od 2002 godina, poka`uva namaluvawe od 1,8 procentni poeni.

2.3. Performansi na bankite

2.3.1 Adekvatnost na kapitalot/Rizik od nesolventnost

2.3.1.1. Nivo na kapitaliziranost na bankite vo Republika Makedonija

Na krajot od prvoto polugodie od 2003 godina, sopstvenite sredstva na bankite vo Republika Makedonija iznesuvaa 19.743 milioni denari (322,2 milioni evra) {to vo sporedba so sostojbata na krajot od 2002 godina, e zgolemuvaawe od 464 milioni denari, odnosno 2,4%. So ogled na nezna~itelното zgolemuvaawe na sopstvenite sredstva kaj dvete najgolemi banki za 14 milioni denari, porastot na vkupnata kapitalna baza e rezultat na porastot kaj ostanatite banki, vrz osnova na dokapitalizacija, reinvestirawe na dobivkata ostvarena vo 2002 godina i transformacija na subordiniraniot depozit vo

kapital kaj edna banka. Meѓutoa, ako se ima predvid prika`anata zaguba od agregiraniot bilans na uspeh na bankite za prvoto polugodie od 2003 godina vo visina od 418 milioni denari, toga{, zgolemuwaweto na kapitalot vo sporedba so krajot od 2002 godina e nezna~itelno, odnosno iznesuva 46 milioni denari ili 0,2%.

Strukturnata analiza na sopstvenite sredstva spored u~estvoto na poodelni banki poka`uva deka u~estvoto na sopstvenite sredstva na prvite dve banki po golemina, odnosno ostanatite 18 banki e re~isi nepromeneto vo odnos na krajot od 2002 godina i iznesuva 33,8%, odnosno 66,2% od vkupnite sopstveni sredstva na bankite. Pritoa, prose~niot iznos na kapital na dvete najgolemi banki iznesuva 3.334 milioni denari (54,4 milioni evra), dodeka prose~niot iznos na kapital na ostanatite banki iznesuva 726 milioni denari (11,8 milioni evra).

I pokraj zgolemuwaweto na kapitalnata baza vo tekot na prvoto polugodie od 2003 godina za 2,4% vo sporedba so krajot od 2002 godina, poradi pogolemoto zgolemuwawe na neto aktivata na bankite vo istiot period (4,4%), stapkata na kapitaliziranost na 30.06.2003 godina e namalena za nezna~itelni 0,4 procentni poeni, odnosno e na nivo od 20,3%.

Pregled br. 9

Nivo na kapitaliziranost na bankite vo Republika Makedonija so sostojba 30.06.2003 godina

vo MKD (000,000)

	BANKA	Neto aktiva	Rezervi zapot. zag.	Bruto aktiva	Sopstveni sredstva	Garantni kapital	RPA	Agregatna ODP	Stapka na kapitaliz. (neto)	Stapka na kapitaliz. (bruto)	Adekvatn. na kapital
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8		9=6/3	10=6/5	11=7/8
1	Dvete najgolemi banki	54,635	4,313	58,948	6,667	6,376	29,181	7,591	12,20	11,31	17,34
2	Ostanati banki	42,643	3,984	46,577	13,076	12,293	28,554	3,256	30,66	28,07	38,65
3	Vkupno banki (3=1+2)	97,278	8,247	105,525	19,743	18,669	57,735	10,847	20,30	18,71	27,22

Stapkata na kapitaliziranost na dvete najgolemi banki iznesuva 12,2% i vo odnos na prose~nata stapka na kapitaliziranost na bankite vo Republika Makedonija e pomala za 8,1 procentni poeni. Prose~nata stapka na kapitaliziranost na ostanatite banki e povisoka vo odnos na prose~nata stapka na nivo na site banki za 10,4 procentni poeni. Vakvata sostojba e rezultat na poraznovidnata struktura na izvorite na finansirawe, pred s{, porazvienata i poobemna depozitna baza na dvete najgolemi banki, nasproti pomalite banki koi imaat poednostavna struktura na izvorite na finansirawe na nivnite aktivnosti, so zna~itelno u~estvo na sopstvenite izvori na sredstva, {to e pokazatel za ponisko nivo na finansiska intermedijacija.

Dokolku pri analizata se zeme predvid i nivoto na vonbilansnata aktivnost na bankite na krajot od prvite {est meseci od 2003 godina, stapkata na kapitaliziranost iznesuva 18,3% i skoro nepromeneta sostojba vo sporedba so 31.12.2002 godina.

2.3.1.2. Koe f i c i e n t na a d e k v a t n o s t na k a p i t a l o t na b a n k i t e vo R e p u b l i k a M a k e d o n i j a

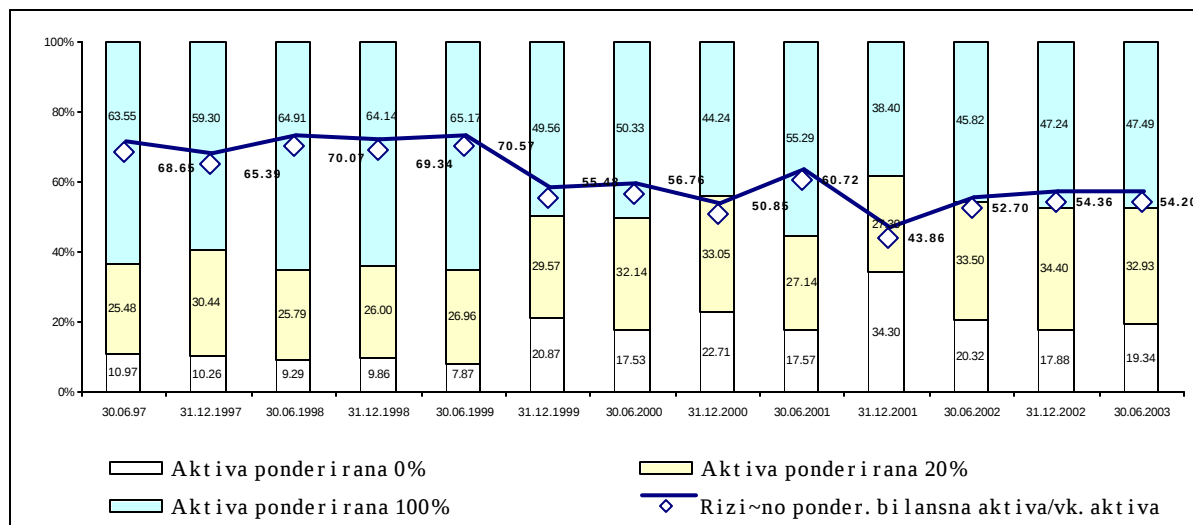
Koeficientot na adekvatnost na kapitalot, kako osnoven bazelski standard, ja reflektira kapitalnata pozicija na bankite soglasno prezemeniot stepen na rizik vo nivnoto rabotewe. Koeficientot e determiniran od odnosot na trite zna~ajni komponenti potrebni za negovata presmetka: garantniot kapital, rizi~no ponderiranata aktiva i agregatnata otvorena devizna pozicija.

Na krajot na prvoto polugodie od 2003 godina, garantniot kapital na bankite vo Republika Makedonija iznesuva 18.669 milioni denari i vo odnos na krajot od 2002 godina e namalen za 453 milioni denari (Aneks br. 4). Ova se dol`i na prika`anata zaguba od tekovno rabotewe na nivo na site banki za prvite {est meseci od godinata. Od strukturata na garantniot kapital, mo`e da se sogleda deka dominira akcionerskiot kapital od izdadeni obi~ni i prioritetni akcii. Mo`nosta za vkluvawe na hibridnite kapitalni instrumenti i subordiniranite obvrski vo garantniot kapital adekvatno e iskoristen samo od edna banka, kaj koja vo 2002 godina ima {e uplata na subordiniran depozit, {to vo prvoto polugodie od 2003 godina delumno se transformira {e vo kapital.

Rizi~no ponderiranata aktiva, vtorata komponenta pri utvrduvaweto na koeficientot na adekvatnosta na kapitalot, so sostojba na krajot od prvoto polugodie od 2003 godina iznesuva 57.735 milioni denari, {to e za 397 milioni denari pove}e vo odnos na krajot na dekemvri 2002 godina (porastot se odnesuva na rizi~no ponderiranata bilansna aktiva). Vo presmetkata na koeficientot za adekvatnost na kapitalot se zema predvid i agregatnata otvorena devizna pozicija koja na 30.06.2003 godina iznesuva 10.847 milioni denari.

Grafikon br. 11

Struktura na rizi~no ponderiranata bilansna aktiva na bankite vo Republika Makedonija

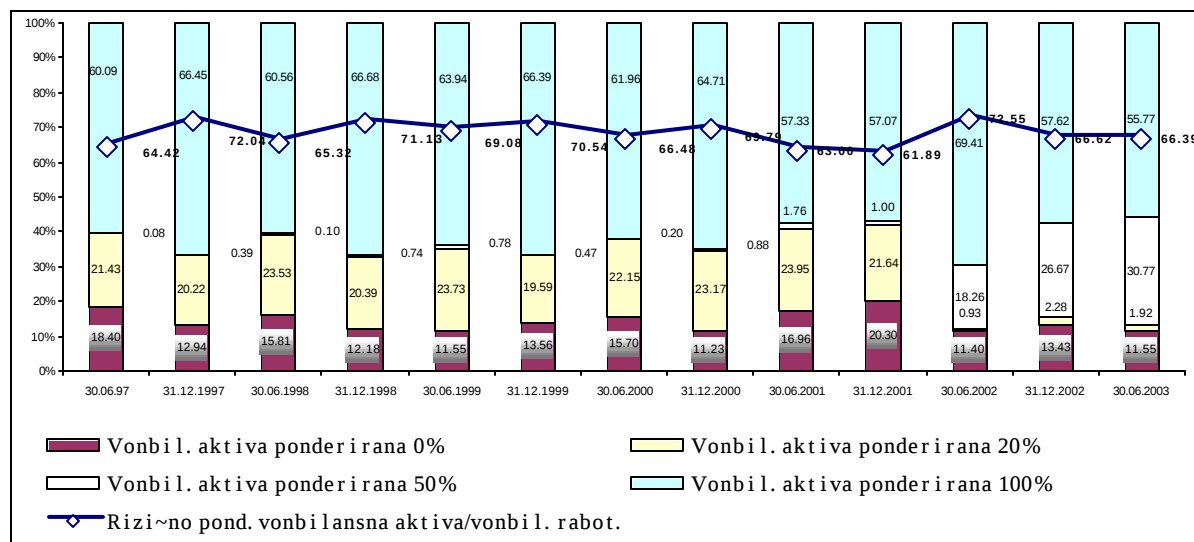

Od grafikonot za strukturata na rizi~no ponderiranata bilansna aktiva na bankite vo Republika Makedonija, mo`e da se zabele`i deka so sostojba na 30.06.2003 godina, u~estvoto na aktivnite bilansni pozicii vo koi e involvirano opredeleno nivo na rizik iznesuva 54,2% {to vo odnos na krajot na 2002 godina pretstavuva re~isi nepromeneto nivo⁶. Generalno zemeno, mo`e da se izvede zaklu~ok deka strukturata na rizi~no ponderiranata aktiva e re~isi identi~na so onaa na krajot od 2002 godina. Dominatno mesto i natamu ima aktivata so rizi~en ponder 100%.

⁶ Aktivata na bankite ponderirana so 50%, koja se odnesuva na pobaruwawa od pobaruwawa od lokalnata uprava, dr`avni fondovi i agencii i pobaruwawa obezbedeni so garancii i hartii od vrednost na ovie subjekti poradi nejzinoto zanemarливо u~estvo, ne e vkluvana vo analizata na strukturata na rizi~no ponderiranata bilansna aktiva so sostojba na 30.06.2003 godina.

Grafikon br.12

Struktura na rizično ponderiranata vonbilansna aktiva na bankite vo Republika Makedonija

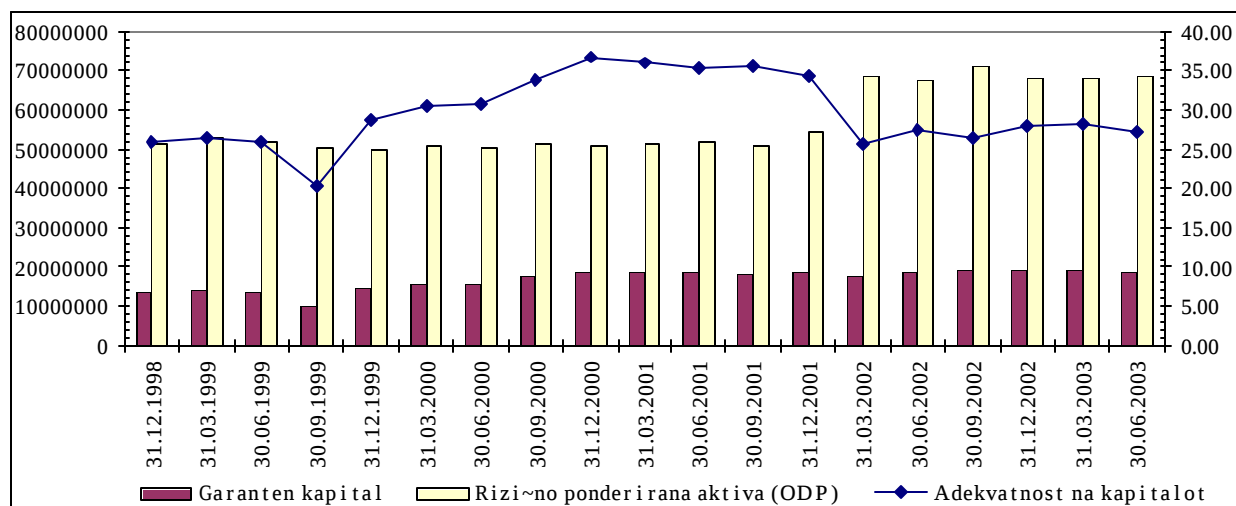
Kako i kaj rizično ponderiranata bilansna aktiva, taka i kaj vonbilansnata aktiva ponderirana spored stepenot na rizik, nema značajni strukturani promeni vo odnos na krajot od 2002 godina. Taka, učestvoto na rizičnite vonbilansni poziciji vo vkupното vonbilansno rabotewe na bankite na krajot od juni 2003 godina iznesuva 66,4%, {to e nepromeneto nivo vo odnos na krajot od prethodnata godina. Vo struktura, dominiraat poziciite so faktor na konverzija 100%, ~ie učestvo iznesuva 55,8% i vo prvoto polugodie e namaleno za 1,8 procentni poeni, kolku {to iznesuva i namaluvaweto kaj poziciite so faktor na konverzija 0%. Nasproti ova, na 30.06.2003 godina se zgolemuva učestvoto na poziciite so faktor na konverzija 50% (koj se odnesuva na ~inidbenite garancii) za 4,1 procentni poeni. I vo prvoto polugodie od 2003 godina ostanuva konstatacijata deka bankite seu{te vo celost ne ja koristat mo`nosta dadena so novata metodologija za utvrduvawe na rizično ponderiranata vonbilansna aktiva, a koja se odnesuva na poprecizno razgrani~uvawe na kreditnite ekvivalenti so razli~ni faktori na konverzija po oddelni ponderi od 0%, 20% 50% i 100%.

Prose~nata stapka na adekvatnost na kapitalot na bankite vo Republika Makedonija, kako rezultat na dvi`eweto na garantniot kapital, rizično ponderiranata bilansna i vonbilansna aktiva i agregatnata otvorena devizna pozicija, so sostojba 30.06.2003 godina iznesuva 27,2% i vo sporedba so krajot na 2002 godina e namalena za nezna~itelni 0,9 procentni poeni. Pritoa, stapkata na adekvatnost na dvete najgolemi banki iznesuva 17,3% i vo odnos na prose~nata stapka na adekvatnost na kapitalot na nivo na site banki vo Republika Makedonija e pomala za 9,9 procentni poeni. Ostanatite banki imaat prose~na stapka na kapitalot od 38,6%, {to e za 11,4 procentni poeni povisoka vo odnos na prosekot.

I pokraj namaluvaweto na stapkata na adekvatnost na kapitalot vo po~etokot na 2002 godina, so voveduvaweto na agregatnata otvorena devizna pozicija vo presmetkata na pokazatelot, site banki go ispolnuvaat propi{aniot minimum od 8%. Analizirano po pooddelni banki, najniskata stapka na adekvatnost na kapitalot iznesuva 11,6%, dodeka najvisokata dostignuva 150,2%.

Grafikon br. 13

Dvi`ewe na garantniot kapital, rizi~no ponderiranata aktiva i stapkata na adekvatnost na kapitalot

Analizata na dvi`eweto na stapkata na adekvatnost na kapitalot, poka`uva deka prose~nata stapka na adekvatnost na kapitalot na bankite vo Republika Makedonija se dvi`e{e visoko nad minimum predidenata zakonska stapka od 8%. Najniskata prose~na stapka na adekvatnost na kapitalot od 20,2% e ostvarena na 30.09.1999 godina, a najvisokata od 36,7% na 31.12.2000 godina. Po~nuvaj{i od 31.03.2002 godina koga stapkata na adekvatnost na kapitalot iznesuva{e 25,9%, pa zaklu~no so 30.06.2003 godina se konstatira stabilna linija na dvi`ewe vo interval od 25,9% (31.03.2002 godina) do 28,3% (31.03.2003 godina). Dokolku pri analizata se izzeme efektot od vku~uvaweto na agregatnata otvorena devizna pozicija vo presmetkata na pokazatelot za adekvatnost na kapitalot, istiot bi iznesuval 32,3%.

2.3.2. Krediten rizik

Kreditniot rizik na bankite vo Republika Makedonija, analiziran niz prizmata na osnovnite indikator i kvalitetot na nivnoto kreditno portfolio na krajot na prvoto polugodie od 2003 godina e skoro na isto nivo vo sporedba so 31.12.2002 godina.

Kako {to e prika`ano vo pregledot daden vo Aneks 3, vkupnata kreditna izlo`enost na bankite vo Republika Makedonija so sostojba 30.06.2003 godina iznesuva 96.293 milioni denari i vo sporedba so 31.12.2002 godina bele`i zgolemuwawe od 3,3% ili 3.079 milioni denari. Osnovnata pri~ina za porastot na kreditnata izlo`enost e blago intenzivirawe na kreditnata aktivnost na bankite, dodeka eden pomal del se dol`i na porastot na nivnite vonbilansni aktivnosti. Ako se isklui vonbilansnata rizi~na izlo`enost, toga{ u~estvoto na ostanatiot del od kreditnoto portfolio vo vkupnata bruto aktiva na 30.06.2003 godina iznesuva 83,4%, {to vo sporedba so 31.12.2002 godina e namaluwawe od 1,5 procentni poeni.

Strukturnata analiza na kreditnoto portfolio poka`uva deka i vo tekot na prvoto polugodie od 2003 godina kategorijata redovni krediti so svoeto u~estvo od 66,4% (31.12.2002 godina 68,0%) ostanuva negova dominantna komponenta. Po redovnite krediti, vo strukturata na kreditnoto portfolio sleduvaat kategoriite: Drugi pobaruwawa 13,8%

(31.12.2002 godina 12,9%), Nefunkcionalni krediti 10,3% (31.12.2002 godina 9,7%), Vonbilansna izlo`enost 9,0% (31.12.2002 godina 8,9%) i Redovna kamata 0,5% (31.12.2002 godina 0,6%). Ottuka, mo`e da se zaklu`i deka vo tekot na prvoto polugodie od 2003 godina nema zna`ajni pomestuvawa vo strukturnoto u`estvo na osnovnite kategorii koi ja so`inuvaat kreditnata izlo`enost na bankite.

Analizata na osnovnite indikator i za kvalitetot na kreditното portfolio na bankite, na 30.06.2003 godina, poka`uva deka vkupnite pobaruwawa na bankite klasificirani vo rizi`ni kategorii V, G i D iznesuvaat 16,4% (bez pobaruwawa klasificirani vo rizi`na kategorija D podolgo od dva kvartala koi se prekni`eni vo vonbilansna evidencija) { to vo sporedba so sostojba na 31.12.2002 godina pretstavuva nezna`itelno zgolemuwawe od 0,5 procentni poeni.

Dokolku pri analizata se iskluaat pobaruwawata od Republika Makedonija i Narodna Banka na Republika Makedonija vo vkupen iznos od 9.935 milioni denari, kako i pobaruwawata od stranski banki klasificirani vo rizi`nite kategorii A i B vo vkupen iznos od 29.963 milioni denari, toga { u`estvoto na kreditna izlo`enost klasificirana vo rizi`ni kategorii V, G i D na 30.06.2003 godina bi iznesuval 28,0% od vkupnata kreditna izlo`enost na bankite. Ova, vo sporedba so 31.12.2001 godina (posleden period za koj va`e {e starata metodologija za klasifikacija na aktivnite bilansni i vonbilansni pozicii) e podobruwawe za 5,7 procentni poeni.

Na krajot od prvoto polugodie od 2003 godina, vkupnata kreditna izlo`enost vo rizi`ni kategorii V, G i D iznesuva 15.797 milioni denari { to pretstavuva 84,6% od garantniot kapital na bankite vo Republika Makedonija. So sostojba na 31.12.2002 godina, kreditnata izlo`enost vo rizi`ni kategorii V, G i D iznesuvala 14.860 milioni denari ili 77,7% od garantniot kapital na bankite vo Republika Makedonija. Ova upatuva na izvesno vlo`uwawe na pokazatelot za 6,9 procentni poeni, { to e rezultat na apsolutniot porast na kreditnata izlo`enost vo rizi`nite kategorii V, G i D za 937 milioni denari, nasproti namaluwaweto na garantniot kapital za 453 milioni denari.

Sepak, dokolku pri analizata se zemat predvid izdvoenite rezervacii za kreditnata izlo`enost klasificirana vo rizi`ni kategorii V, G i D, se konstatira deka nepokrieni del na ovoj segment od rizi`nata izlo`enost na bankite na 30.06.2003 godina iznesuva 7.656 milioni denari, { to e 8,0% od vkupното kreditno portfolio, odnosno 41,0% od garantniot kapital na bankite vo Republika Makedonija na 30.06.2003 godina. Sporedeno so 2002 godina, ovoj pokazatel re`isi ne e promenet i upatuva na zaklu`okot deka i pokaraj relativno visokiот krediten rizik so koj se soo`uvaat bankite, nivnoto solventno rabotewe seu`te ne e zagrozeno. Imeno, dokolku se pretpostavi najlo`o scenario na celosna nenaplata na bankarskite plasmani klasificirani vo rizi`ni kategorii V, G i D, toga { zagubite bi se pokrile so 41,0% od garantniot kapital.

Me|utoa, za da se sogleda porealno trendot na promena vo kvalitetot na kreditното portfolio na bankite vo tekot na prvoto polugodie od 2003 godina, treba da se zeme predvid vkupniот iznos na pobaruwawa klasificirani vo rizi`na kategorija D podolgo od dva kvartala koi se prekni`eni vo vonbilansna evidencija vo tekot na godinata. Taka, zaedno so ovoj iznos koj vo tekot na prvoto polugodie od 2003 godina e 5.840 milioni denari, vkupnata kreditna izlo`enost na bankite na 30.06.2003 godina iznesuva 21.637 milioni denari. So toa, u`estvoto na kreditnata izlo`enost klasificirana vo rizi`ni kategorii V, G i D vo vkupното kreditno portfolio na bankite na 30.06.2003 godina iznesuva 21,2%. Sporedeno so 31.12.2002 godina, kaj ovoj koeficient e zabele`an porast od 0,7 procentni poeni. Dokolku kako sporedbena golemina se zeme garantniот kapital, pokazatelot - vkupna kreditna izlo`enost vo V, G i D/ Garanten kapital iznesuva 115,9%. Vlo`uwaweto na pokazatelot za 10,2 procentni poeni vo odnos na 2002 godina e rezultat na zgolemuwawe na plasmanite vo V, G i D za 1.431 milioni denari. Sepak, treba da se istakne deka pobaruwawata klasificirani vo rizi`na kategorija D koi se

prekni`eni na vonbilansna evidencija, ne mo`at da imaat negativno vlijanie vrz postojnata solventna pozicija na bankite.

Vo pregledot daden podolu, se so dr`ani odredeni pokazateli za kvalitetot na kreditnoto port folio na bankite vo Makedonija od krajot na 1999 godina, pa navamu⁷:

Pregled br. 10

Pokazateli za kvalitet na kreditno port folio na bankite vo Republika Makedonija

	voprocenti									
Pokazateli	31.12.1999	31.12.2000	31.12.2001	31.12.2001*	30.06.2002	30.06.2002*	31.12.2002	31.12.2002*	30.06.2003	30.06.2003*
% na VGDvovk kred izl.	413	348	3373	382	1741	2154	1594	2050	1641	2119
% na GDvovk kred izl.	251	227	1885	243	1038	1486	922	1414	987	1502
% na Vi Gvovk kred izl.	344	2618	2947	275	1413	1342	137	1295	1263	1191
% na Dvovk kred izl.	70	86	43	107	328	812	225	755	377	928
% na rizi`nost (pot.izlo`enost)	226	214	181	236	1013	1462	876	1371	979	1494
% na VGDvograden kapi tal	1453	942	957	1162	9182	1196	7771	10567	8461	1159
% na GDvograden kapi tal	883	614	535	739	5474	8252	4493	7288	5089	8217
% na Vi Gvograden kapi tal	1208	708	886	886	7452	7452	6676	6676	6516	6516
% na Dvograden kapi tal	246	234	121	326	173	4507	1095	3891	1946	5074
% na re to VGDvograden kapi tal	746	436	524	524	4653	4653	3279	3279	4101	4101

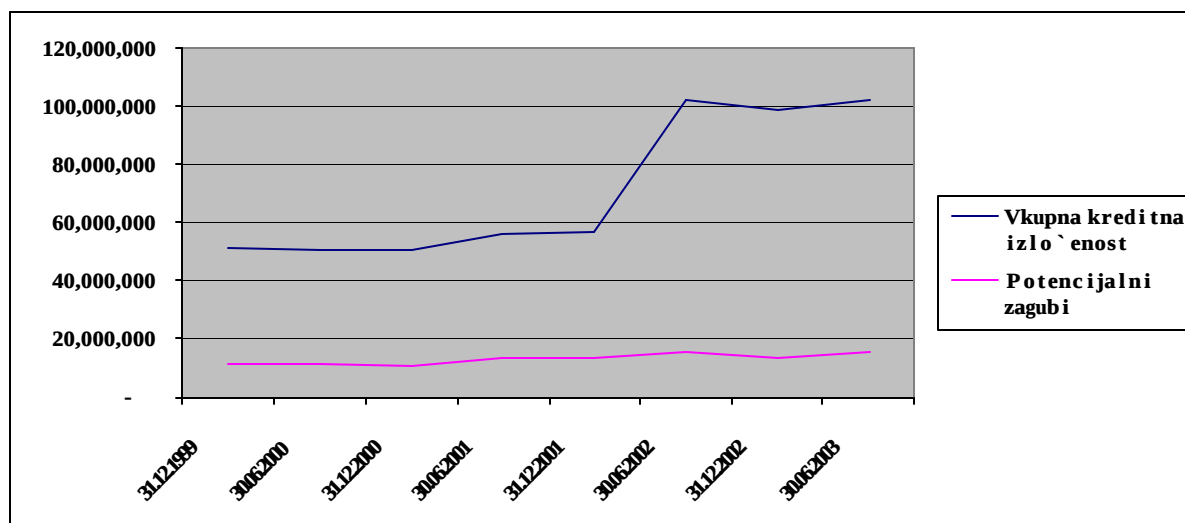
* pokazateli za kvalitetot na kreditnoto port folio vo koi se vku`eni iskni`enite nefunkcionalni krediti vo vonbilansna evidencija

Stapkata na rizi`nost na kreditnoto port folio, koja go poka`uva odnosot me|u presmetanite potencijalni zagubi i vkupnata kreditna izlo`enost, na krajot od prvoto polugodie od 2003 godina iznesuva 9,8% (14,9% so vku`enite iskni`eni pobaruva va vo vonbilansna evidencija), { to odgovara na rizi`na kategorija B.

Od grafikonot daden vo prodol`enie, mo`e da se sogleda dvi`eweto na kreditnatata izlo`enost i presmetanite potencijalni zagubi na bankite vo periodot od krajot na 1999 godina, navamu.

Grafikon br.14

Dvi`ewe na kreditnata izlo`enost i presmetanite potencijalni zagubi na bankite

⁷ Vo aneks br.3 e daden detalen Pregled na odredeni pokazateli za kvalitetot na kreditnoto port folio na bankite vo Republika Makedonija.

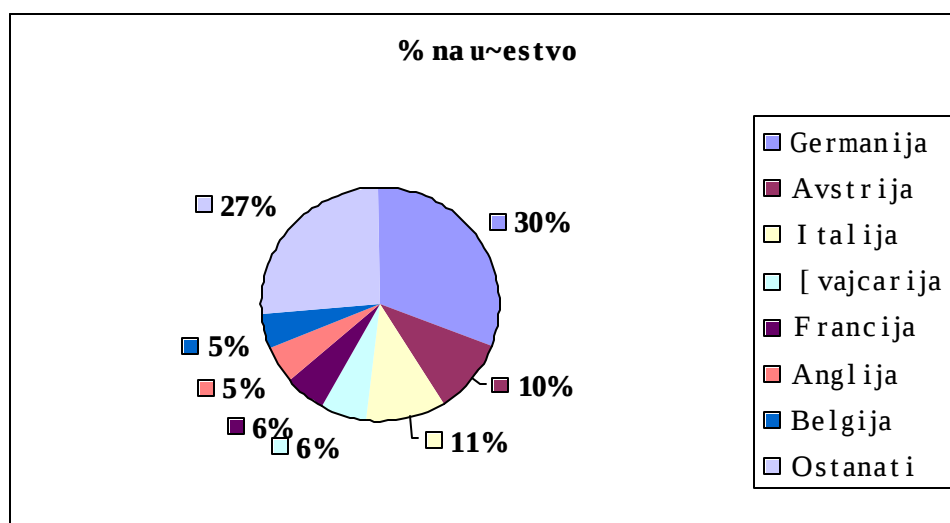
Vkupnata kreditna izlo`enost na bankite vo analiziraniot period 31.12.1999 - 30.06.2003 godina, e zgolesena za 51.499 milioni denari, ili za 101,7% { to vo najgolem del se dol`i na promenetata metodologija za presmetka na vkupnata kreditna izlo`enost na bankite. Vo istiot period, identifikuvanite potencijalni zagubi za kreditnoto portfolio na bankite zaedno so potencijalnite zagubi za rizik na zemja se zgolemuvaat za 3.838 milioni denari ili 33,6% i na 30.06.2003 godina dostignuvaat iznos od 15.263 milioni denari. Potencijalnite zagubi za rizik na zemja vo prvoto polugodie od 2003 godina iznesuvaat 23 milioni denari i vo odnos na 2002 godina tie se pogolemi za 15 milioni denari.

2.3.3. Rizik na zemja t a

Vkupnata neto izlo`enost na rizik na zemjata (vkupnata kreditna izlo`enost na komitentot, namalena za iznosot na potencijalnite zagubi) so sostojba na 30.06.2003 godina iznesuva 30.087 milioni denari, dodeka vkupnata izlo`enost na rizik na zemjata na bruto osnova iznesuva 30.110 milioni denari, ili 31,3% od vkupnata kreditna izlo`enost. Iznosot na potencijalni zagubi za rizik na zemjata iznesuva 23 milioni denari, odnosno pokazatelot koj go meri stepenot na izlo`enost na rizik na zemjata iznesuva samo 0,08%. Ova se dol`i na faktot { to naj~esto izlo`enosta na bankite vo Republika Makedonija koga se raboti za stranski lica e sprema stranski prvoklasni banki so dogovorna ro~nost do 3 meseci.

Grafikon br. 15

Struktura na kreditna izlo`enost po zemji

Od pregledot se konstatira deka bankite vo Makedonija najmnogu se izlo`eni kon komitenti-stranski lica od Germanija, Avstrija, Italija, [vajcarija, Francija, Anglija i Belgija. Kategorijata - ostanato opfa}a 26,6% od izlo`enosta na rizik na zemjata i se odnesuva na 30 zemji. Vo ovaa kategorija ima visoka disperziranost na rizikot po zemji koj se dvi`i maksimum do 5%.

2.3.4. Likvidnos en rizik

So postepenoto normalizirawe i zakrepuvawe na realniot sektor, so zazdravuvaweto na potro{uva~kata, namaluvaweto na neizvesnosta i rizikot, a vo ambient na konzistentna makroekonomska politika, postepeno se sozdavaat neophodnite preduslovi za vra}awe na makedonskata ekonomija na patekata na odr`liv ekonomski rast. Vo toj kontekst, stabiliziraweto na politi~kata i ekonomskata sostojba vo zemjata i stabilniot bankarski sistem koj nudi relativno visok kamaten prinos, osobeno vo delot na denarskite depoziti, gi sozdadoa neophodnite preduslovi za kontinuirano zgolemuvawe

na depozitite na naselenieto. Taka, vo prvoto polugodie od 2003 godina, prisuten e trend na zgolemuvawe na depozitnata baza na bankite (kako depozitite od naselenie, taka i depozitite od pretprijatija), kako odraz na zajaknatiot kredibilitet na bankarskiot sistem. Povolnite dvi`ewa na ovoj najzna~aen izvor na sredstva na bankite vo tekot na prvoto polugodie od 2003 godina rezultiraa so zgoleмена likvidnost na bankite vo Republika Makedonija. Imeno, ponudata na krediti od strana na bankite i vo tekot na analiziraniot period e odraz na visokiot stepen na pretpazlivost na kreditnata politika na bankite, kako i na nedovolnata fleksibilnost na promenete uslovi na stopanisuvawe i signalite na monetarnata politika na Narodna banka na Republika Makedonija.

Vo prvoto polugodie od 2003 godina upravuvaweto so likvidnosniot rizik od strana na bankite se ostvaruva {e vo uslovi na porelaksirana monetarna politika, odnosno redizajnirani instrumenti za monetarno regulirawe koi treba da pridonesat vo dinamiziraweto na ekonomskata aktivnost vo zemjata.

Likvidnosnata pozicija na bankite vo Republika Makedonija vo tekot na prvoto polugodie od 2003 godina e prezentirana preku analiza na upravuvaweto so sredstvata i obvrskite, kako i preku koristeweto na instrumentite za monetarno regulirawe.

2.3.4.1. Upravuvawe so sreds t va t a i obvrski t e

Od aspekt na upravuvaweto so likvidnosniot rizik pozitivno se ocenuva trendot na zgolemuvawe na depozitnata baza na bankite vo tekot na prvoto polugodie od 2003 godina. Pritoa, registriran e porast i kaj depozitite od naselenie i kaj depozitite od pretprijatija. Vakviot trend uka`uva na permanentno jaknewe na sklonosta kon {tedewe i signalizira zajaknat kredibilitet na bankarskiot sistem, {to sozdaва preduslovi za zgolemuvawe na efikasnosta na finansiskata intermedijacija i nadopolnuvawe na finansiskiot potencijal na ekonomijata preku bankarski krediti. Kako rezultat na povolnite dvi`ewa kaj najzna~ajniot izvor na sredstva na bankite, depozitite na nefinansiski pravni subjekti, odnosno primarnite izвори na sredstva, vo analiziraniot period tie bele`at prose~no u~estvo od 62,97% vo vkupnite izвори na sredstva, so {to pretstavuvaat dominanten izvor na sredstva.

Od aspekt na upravuvaweto i planiraweto na likvidnosta, pozitivno se ocenuvaat registriranite dvi`ewa kaj ro~nata struktura na primarnite izвори na sredstva vo praveц na redistribucija na depozitite od smetkite na depozitite po viduvawe kon smetkite na kratkoro~no oro~enite depoziti. Taka, vo analiziraniot period depozitite po viduvawe vo vkupnata depozitna baza prose~no mese~no u~estvuvaа so 60,9%, {to e pad za 2,9 procentni poeni vo sporedba so nivnoto prose~no mese~no u~estvo vo tekot na 2002 godina. Nasproti toа, kratkoro~no oro~enite depoziti vo analiziraniot period bele`at prose~no mese~no u~estvo od 33,5%, ili 4,6 procentni poeni pove}e sporedeno so 2002 godina.

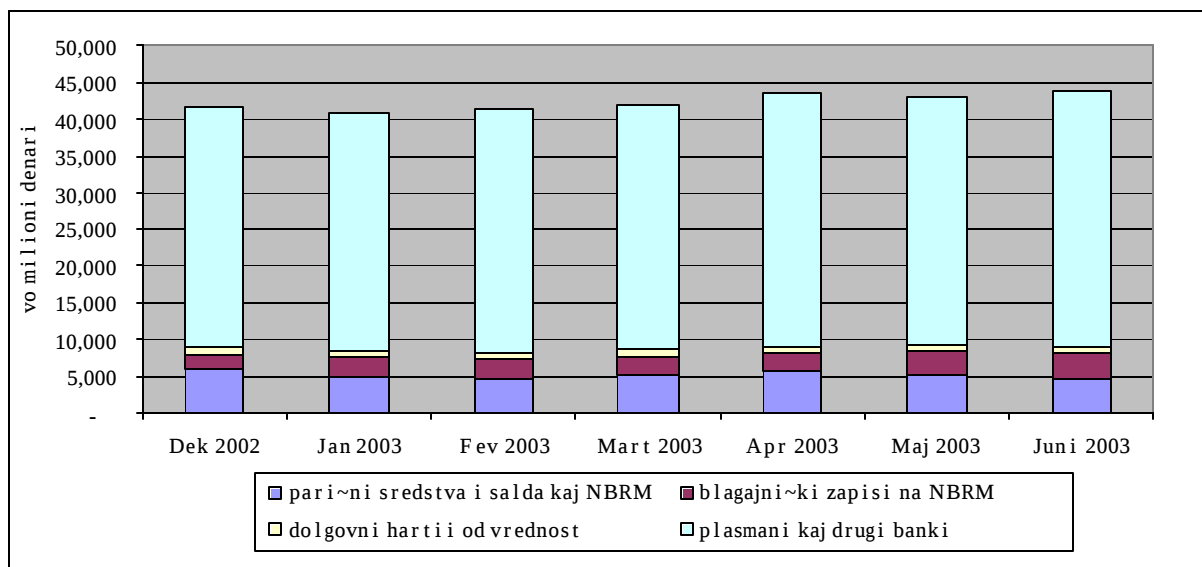
Vo tekot na prvoto polugodie od 2003 godina, seu{te se zabele`uva visoko nivo na likvidni sredstva vo strukturata na vkupnata aktiva na bankite vo Republika Makedonija, kako indikator za visoka likvidnost. Imeno, prose~ното u~estvo na likvidnata aktiva vo vkupnata aktiva na bankarskiot sistem vo tekot na ovoj period iznesuva {e 44,7%. Pritoa, sporedeno so evidentiranata sostojba vo tekot na 2002 godina, se zabele`uva namaluvawe za 1,7 procentni poeni {to e pokazatel za umereneta pozitivna dinamika na finansiskata poddr{ka na ekonomijata preku bankarski krediti.

Vo analiziraniot period ne se zabele`ani pozna~ajni pomestuvawa vo strukturata na likvidnata aktiva. Taka, depozitite kaj stranski banki vo tekot na prvoto polugodie od 2003 godina imaa prose~no mese~no u~estvo od 71,9% vo vkupnata likvidna aktiva na bankite, vo pari~ni sredstva bankite vo Republika Makedonija prose~no mese~no dr`ele

11,9% od svojata likvidna aktiva, dodeka vo hartii od vrednost so reeskont na Narodna banka na Republika Makedonija (blagajni~ki zapisi na Narodna banka na Republika Makedonija) 6,7%. Ostatokot se odnesuva na dolgovni hartii od vrednost, smetki kaj doma{ni banki i kratkoro~ni krediti na banki.

Grafikon br. 16

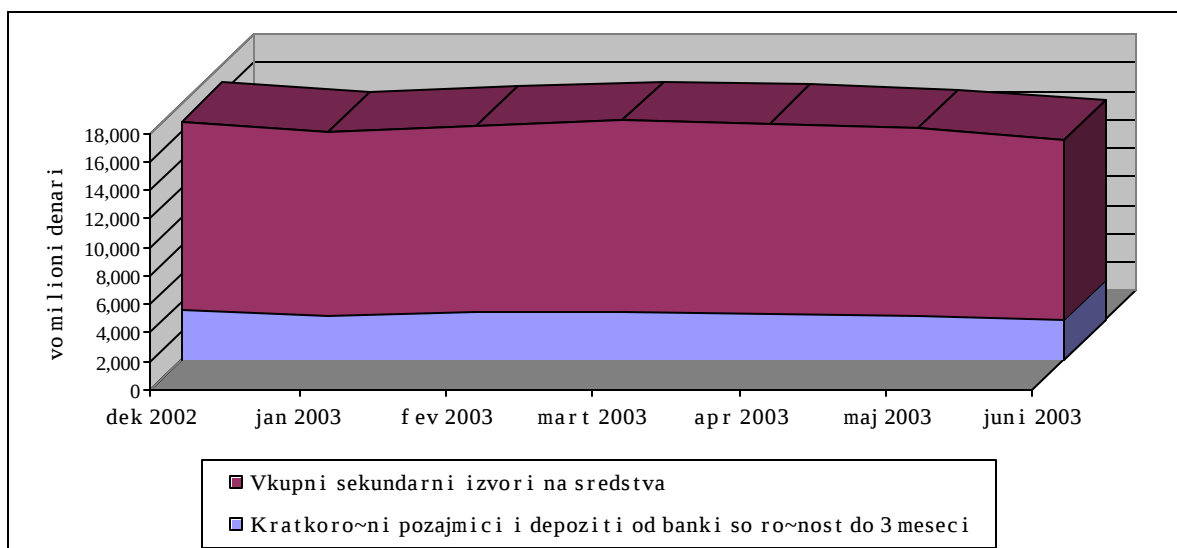
Dvi`ewe na likvidnata aktiva na bankite vo Republika Makedonija

Vo tekot na analiziraniot period, sekundarnite izvori na sredstva prose~no zafafa 13,7% od vkupnite izvori na sredstva, {to e nepromeneta sostojba vo odnos na 2002 godina. Pritoa, smetkite na doma{ni i stranski banki kaj makedonskite banki i kratkoro~no oro~enite depoziti i krediti od banki so ro~nost na dostasuvawe do 3 meseci vo strukturata na vkupnite sekundarni izvori na sredstva u~estvuva prose~no so okolu 24,18% vo tekot na analiziraniot period (pad za 1,38 procentni poeni sporedeno so 2002 godina). Ostatokot se odnesuva na dolgoro~ni kreditni linii povle~eni od stranski banki i plasirani vo forma na dolgoro~ni kreditni plasmani, prete`no za razvoj i investicii.

Grafikon br. 17

U~estvo na kratkoro~nite vo vkupnite sekundarni izvori na sredstva

Analizata na osnovnite indikator i za kvalitetot na kreditnoto port folio, kako generator na likvidni sredstva, vo prvoto polugodie od 2003 godina upatuva na re~isi nepromeneti sostojbi, sporedeno so krajot na 2002 godina. Od druga strana, trendot na jaknewe na razvojnata uloga na bankite preku zgolemuвање na dolgoro~noto kreditirawe na preprijatijata, kako i preku dolgoro~no kreditirawe na naselenieto za stanbeni izgradba i drugi nameni, vo uslovi na konstatirano podobruвање vo upravuvaweto so kreditnoto port folio, se o~ekuva da pridonese za zgolemuвање na pari~nite prilivi od kreditnata aktivnost na bankite. Analizata po banki, pak, uka`uva deka namalenite pari~ni prilivi od kreditnoto port folio kaj bankite koi imaat porizi~ni kreditni port folija kreiraaat problemi vo planiraweto i upravuvaweto so likvidnosta, odnosno nadminuvawe na likvidnite "gepovi" preku koristewe na poskapi izvori na sredstva.

2.3.4.2. *Instrument i za monetarno regulirawe*

So stabilizirawe na ekonomskata sostojba vo zemjata i namaluvaweto na pritisocite na devizniot pazar (pred se kako rezultat na porestriktivnata buxetska politika), postepeno se sozdadoa uslovi za vodewe porelaksirana monetarna politika, koja zna~i mo`nost za zgolemena kreditna aktivnost na bankite i namaluvawe na nivnite kamatni stapki, so pozitiven efekt vrz ekonomskiot razvoj na zemjata. Kako prvi~en ~ekor vo taa nasoka i voedno signal za porelaksiraniot karakter na monetarnata politika vo 2003 godina, Narodna banka na Republika Makedonija na 20.02.2003 godina ja namali eskontnata stapka od 10,7% na 8% na godi { no nivo⁸, dodeka kamatnata stapka na lombardniot kredit be { e namalena od 23% na 17,5% na godi { no nivo. Istovremeno, be { e zgolemena mo`nosta za koristewe na lombardni krediti od strana na bankite, bez ograni~uvawe na brojot na denovi vo tekot na mesecot. Vakvite promeni bea vo nasoka na namaluvawe na tro { ocite na bankite, { to soodvetno treba { e da se odrazi vrz nivnata kamatna i kreditna politika. Istovremeno, kamatnata stapka na zadol`itelната rezerva be { e namalena od 6% na 5% na godi { no nivo, so primena od 11.03.2003 godina.

Vo tekot na mart 2003 godina, be { e donesena odluka za voveduvawe edinstvena stapka na zadol`itelna rezerva na denarskite depoziti od 7,5%<sup>9</sup>. Istovremeno, se donese odluka za voveduvawe zadol`itelna rezerva i na deviznite depoziti (po stapka identi~na so ona za denarskite depoziti od 7,5%), motivirana od zgolemenata pretpazlivost na Narodna banka na Republika Makedonija od eventualni rizici povrzani so poliberalnoto raspolagawe so devizite od strana na bankite, soglasno noviot Zakon za devizno rabotewe. Ovie merki po~naa da se primenuvaat od juni 2003 godina.

Vo tekot na april 2003 godina, prodol`i natamo { noto relaksirawe na monetarnata politika vo soglasnost so vkupnite dvi`ewa vo ekonomijata. Be { e izvr { eno povtorno namaluvawe na eskontnata stapka od 8% na 6,5%, a kamatnata stapka na lombardnite krediti se namali od 17,5% na 16%. Vo nasoka na usoglasuvawe na kamatnata stapka na osnovniot instrument na monetarnata politika - blagajni~kite zapisi na Narodna banka, so izmenite na kamatnite stapki spomenati pogore, kamatnata stapka na blagajni~kite zapisi od 11 april 2003 godina be { e fiksirana na nivo od 7%, vo soglasnost so promeneti otip na aukcija - "tender so iznosi".

Vakvite promeni vo monetarnata politika pretstavuvaa signal do bankite za namaluvawe na nivnite kamatni stapki, a so toa i poefikasna poddr { ka na ekonomskata aktivnost vo zemjata.

⁸ So ogled deka ovaa stapka se koristi kako osnova za presmetuvawe na kaznenite kamati, vakvoto namaluvawe uslovi i namaluvawe na zakonskata zatezna kamata od 32,1% na 24,0%.

⁹ Vo zamena na dotoga { nite dve stapki: 10% za depozitite po viduvawe i depozitite oro~eni do 3 meseci i 5% za depozitite oro~eni podolgo od 3 meseci.

Zadol`itelna rezerva

Denarski depoziti

Visokata likvidnost na bankarskiot sistem vo tekot na analiziraniot period im ovozmo`i na bankite (so iskluk na dve banki) kontinuirano da izdvojuvaat sredstva nad obvrskata za zadol`itelna rezerva i da koristat sredstva od izdvoenata zadol`itelna rezerva vo ramki na dozvolenite limiti. Vo periodot od januari do juni 2003 godina, obvrskata za zadol`itelna rezerva na denarski depoziti vo prosek iznesuva {e 2.568 milioni denari. Bankite ja ispolnuvaa obvrskata za zadol`itelna rezerva so 23% vi {ok izdvoeni sredstva vo zadol`itelna rezerva, ili 587 milioni denari. Pritoa, 89% od vkupno izdvoenite sredstva bea ispolneti so sredstva od smetkite na bankite, dodeka останатите 11% bea ispolneti so gotovina vo blagajnite kaj bankite.

Devizni depoziti

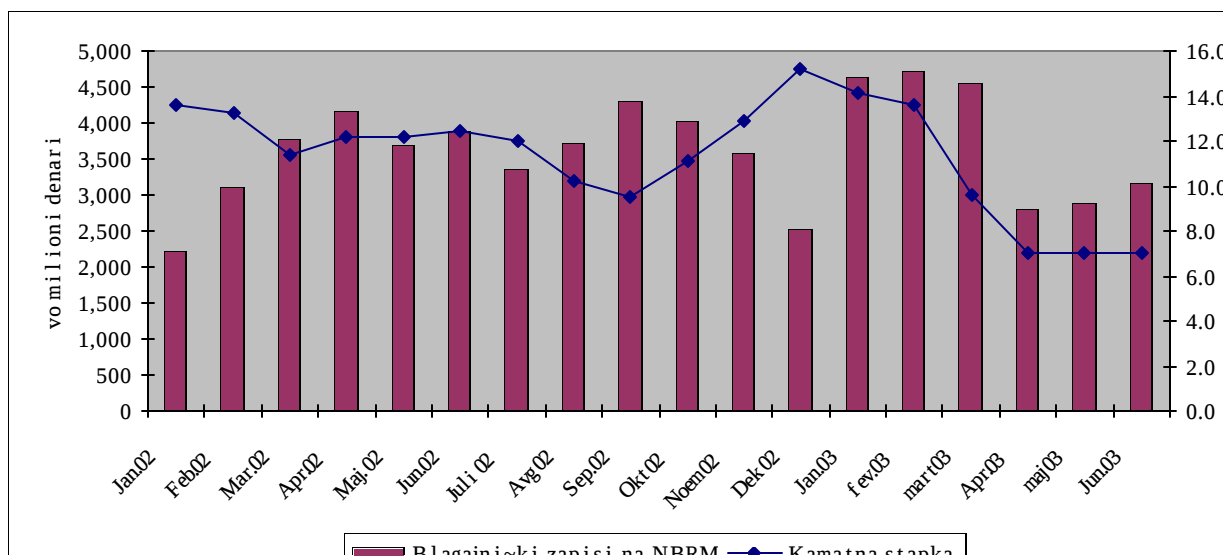
Vo tekot na juni zapo~na izdvojuvaweto na zadol`itelna rezerva na bankite vo devizi. Vkupnata obvrska vrz taa osnova, na krajot na prvoto polugodie od 2003 godina, e utvrdena na nivo od 40,282 iljadi EVRA koja e ispolneta so 0,2% vi {ok izdvoeni sredstva.

Blagajni~ki zapisi

Vo otsustvo na razvien finansiski pazar i diverzificirani finansiski instrumenti, pretpazлива kreditna politika i preferencija kon plasirawe vo nerizi~ni plasmani, bankite vo Republika Makedonija eden zna~aen del od svoje likvidni sredstva gi plasiraat vo blagajni~ki zapisi na Narodna banka na Republika Makedonija. Taka, visokata likvidnost na bankarskiot sistem na Republika Makedonija, vo tekot na prviot kvartal od 2003 godina, rezultira {e so zgolesena pobaruva~ka za blagajni~ki zapisi {to vo uslovi na ograni~ena ponuda soglasno primenuvaniot tip na aukcija vrz principot "tender so kamatni stapki" pridonese za postojano namaluvawe na prose~nata kamatna stapka ostvarena na aukciite na blagajni~ki zapisi. Redizajniraweto na ovoj instrument vo tekot na vtoriot kvartal od godinata (fiksna kamatna stapka od 7% i aukcii od tipot "tender so iznosi") dovede do zna~itelno namaluvawe na pobaruva~kata, kako posledica na namaleniот prinos. Taka, prose~niот dneven iznos na zapi {ani blagajni~ki zapisi na bankite kaj Narodna banka na Republika Makedonija vo tekot na prviot kvartal od godinata iznesuva {e 4,636 milioni denari nasproti zapi {aniот prose~en dneven iznos od 2,956 milioni denari vo tekot na vtoriot kvartal od godinata.

Grafikon br. 18

Prose~en dneven iznos na zapi {ani blagajni~ki zapisi i realizirana ponderirana kamatna stapka

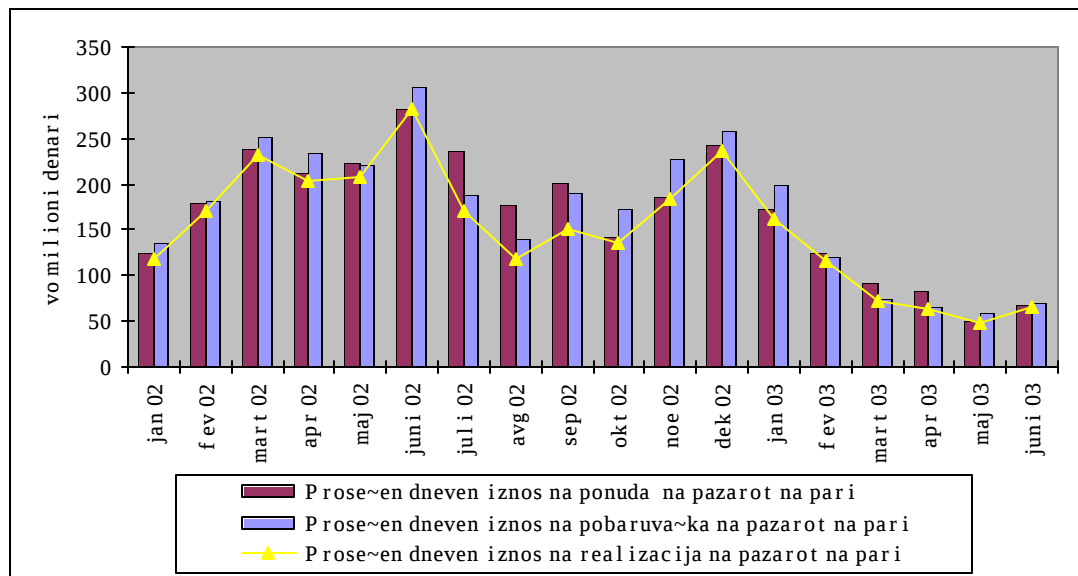

Pazar na pari

Aktivnost na Pazarot na pari vo tekot na prvoto polugodie od 2003 godina beleži kontinuirano značitelno namaluvawe. Imeno, prosečniot dnevni iznos na realizacija na Pazarot na pari vo analiziraniot period iznesuva 88 milioni denari ili 2.1 pati pomalku sporedeno so 2002 godina. Prosežnata kamatna stopka ostvarena na Pazarot na pari vo tekot na prvoto polugodie od 2003 iznesuva 11,8%¹⁰, nasproti prosežnata kamatna stopka od 11,9% vo tekot na 2002 godina.

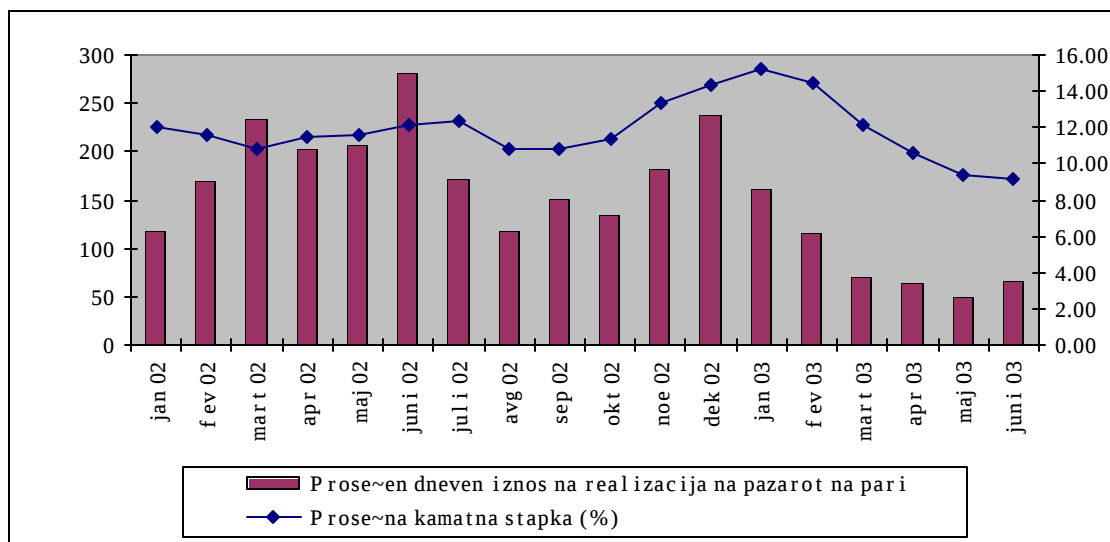
Grafikon br. 19

Prosežen dnevni iznos na ponuda, pobaruvačka i realizacija na pazarot na pari

Grafikon br. 20

Prosežen dnevni iznos na realizacija na pazarot na pari i dvišewe na prosežnata kamatna stopka

Vakvite dvišewa evidentirani vo analiziraniot period ne se dovolen pokazatel za disperzijata na likvidnosta vo ramkite na sistemot so ogled na preferenciite na bankite za direktno me|usebno pozajmuvawe. Taka, na krajot na prvoto polugodie od 2003 godina vkupnata zadolženost na bankite vo Republika Makedonija vrz osnova na

¹⁰ Utvrdena kako prosek od ponderirani mesečni kamatni stapki ostvareni na Pazarot na pari.

me|ubankarski trgovawa na neinstitucionaliziraniot pazar na pari so rok na dostasuvawe do 1 mesec, iznesuva { e 884 milioni denari.

2.3.5. Analiza na profitabilnost a na banki te vo Republika Makedonija i ocenka na nivna ta efikasnos t

2.3.5.1. S t r u k t u r a n a b i l a n s o t n a u s p e h

Na krajot na prvoto polugodie od 2003 godina, bankite vo Republika Makedonija, na agregatno nivo, prika`aa negativen finansiski rezultat vo iznos od 418 milioni denari. Pritoa, od vkupno 20 banki vo Republika Makedonija, 15 banki koi pretstavuvaat 66,1% od vkupniot finansiski potencijal na site banki, vo svoite bilansi prika`aa pozitiven finansiski rezultat vo vkupen iznos od 764 milioni denari, dodeka 5 banki prika`aa negativen finansiski rezultat vo iznos od 1.182 milioni denari.

Vo osnova, negativniot finansiski rezultat na krajot od prvoto polugodie od 2003 godina e posledica na povisokite drugi rashodi od prika`anite prihodi po drugi osnovi, vo uslovi na mo{ne nizok i nedovolen pozitiven neto kamaten prihod po rezervacii. So drugi zborovi, приходите od redovnoto rabotewe na bankite (neto kamatniot prihod namalen za iznosot na rezervaciite i neto приходите od provizii) ne se dovolni za pokrivawe na op{tite i administrativnite tro{oci, analizirano na nivo na agregiraniot bilans na uspeh na site banki.

Konstataciite za nivoto na profitabilnost na koe funkcioniraat bankite vo Republika Makedonija, se baziraat vrz strukturna i komparativna analiza na oddelnite komponenti na agregiranite bilansi na uspeh za prvoto pologodie od 2002 godina i 2003 godina, prezentirani vo Aneks br. 2 od ovoj izve{taj.

Vkupnite **kamatni prihodi** na bankite na krajot od prvoto polugodie od 2003 godina iznesuvaa 2.573 milioni denari, {to sporedeno so prika`anite vkupni kamatni prihodi na krajot od prvoto polugodie od 2002 godina, pretstavuva nezna~itelno zgolemuwawe za 69 milioni denari ili za 2,8%. Strukturnata analiza na kamatnite prihodi vo analiziraniot period upatuvaa na konstatacija deka ova zgolemuwawe e rezultat, pred s{e, na namaluvaweto na storniranite prihodi vrz osnova na nefunkcionalna kamata za 224 milioni denari ili 45,6%, kako i na zgolemuwaweto na kamatnite prihodi od naselenie za 127 milioni denari ili za 36,7%. Vo ovoj period se zadr`uva trendot na namaluvawe na kamatnite prihodi od pretprijatija (139 milioni denari ili 8,1%), a isto taka e zabele`ano namaluvawe na kamatnite prihodi od banki (145 milioni denari ili 25,1%). Kako posledica na vakvite dvi`ewa, u{estvoto na kamatniot prihod od pretprijatija kako dominantna pozicija pri generiraweto na vkupniot kamaten prihod, se sveduva na 55,5%, {to vo odnos na krajot na prvoto polugodie na 2002 godina pretstavuva namaluvawe od 1,7 procentni poeni.

Dvi`ewata na pooddelnite kategorii na kamatni prihodi vo strukturata na vkupnite kamatni prihodi e determinirano od slednive pri~ini:

Trendot na umereno zgolemuwawe na kreditnata aktivnost na bankite se zadr`a kako karakteristika i za prvoto polugodie od 2003 godina, a vo uslovi na relativno visoko nivo na likvidna pozicija na bankite, pro{iruvawe na depozitnata baza, postepeno zakrepuvawe na realniot sektor od ekonomijata i normalizirawe na vkupnite ekonomski dvi`ewa. Umerenosta na zgolemuwaweto na plasmanite na bankite uka`uva na seu{te pretpazliv pristap na bankite pri odobruvaweto na novi krediti, no i na otsustvo na dovolen broj na dobri investicioni proekti od strana na pretprijatijata. Od aspekt na ro~nosta na plasmanite, evidentirano e postepeno zgolemuwawe na dolgoro~nata finansiska poddr{ka od strana na bankite, osobeno vo delot na dolgoro~nite krediti odobreni na naselenieto.

Vo uslovi na porestriktivna fiskalna politika, od po~etokot na 2003 godina navamu, Narodna banka na Republika Makedonija be {e vo mo`nost da prezeme niza merki vo nasoka na relaksirawe na monetarnata politika i od toj aspekt, sozdavawe na popovolni uslovi za podinami~en ekonomski razvoj na zemjata. Ovie merki opfatija namaluvawe na eskontnata stapka, namaluvawe na kamatnata stapka na lombardniot kredit, namaluvawe na kamatnata stapka na zadol`itelната rezerva, kako i namaluvawe na prose~nata ponderirana kamatna stapka na osnovniot instrument vo vodeweto na monetarnata politika vo zemjata, aukciite na blagajni~ki zapisi. Taka, i pokraj zgolemeniот obem na realizirani blagajni~ki zapisi za prvite {est meseci na 2003 godina, vo odnos na istiот period za 2002 godina, {to korespondira na seu {te visokoto nivo na likvidnost kaj bankite (prose~niот dneven iznos na realizirani blagajni~ki zapisi za prvoto polugodie od 2003 godina iznesuva {e 3.796 milioni denari, za razlika od istiот period za 2002 godina, koga be {e na nivo od 3.472 milioni denari), pri namalena prose~na kamatna stapka za 2,8 procentni poeni, be {e realiziran pomal iznos na kamatni prihodi po ovaa osnova.

Soodvetno vlijanie vrz namaluvaweto na vkupnite kamatni prihodi od banki, osven prethodno navedenoto, ima i namaluvaweto na kamatnite stapki na Evropskata Centralna Banka i na Federal Reserve Bank na SAD vo uslovi koga eden mo {ne zna~aen del od aktivata na bankite vo Republika Makedonija e plasiran vo depoziti kaj stranski banki.

I pokraj zabele`anoto izvesno namaluvawe na kamatnite stapki na kreditite koi se nudat od bankite vo tekot na prvoto polugodie od 2003 godina, sepa, kamatnite stapki se seu {te visoki {to uka`uva na nedovolna responzivnost od strana na bankite na signalot na monetarnata politika.

Vkupnite **kamatni rashodi** na bankite na krajot na prvoto polugodie od 2003 godina iznesuvaa 1.341 milioni denari i vo sporedba so kamatnite rashodi, prika`ani na krajot na prvoto polugodie od 2002 godina, bele`at namaluvawe za 180 milioni denari ili za 11,9%.

Komparativnata analiza na kamatnite rashodi vo analiziraniот periodi upatuva na konstatacijata za generalno namaluvawe na kamatnite rashodi po site osnovi, so iskluk na kamatnite rashodi od banki koi bele`at porast od 52 milioni denari ili 22,9%. Ova e posledica na pogolemiот obem na koristenі dolgoro~ni pozajmici od strana na bankite, vo forma na krediti od stranski banki vo prvoto polugodie od 2003 godina vo odnos na istiот period od 2002 godina. Vo uslovi na zgolemuвawe na depozitnata baza kako odraz na zajaknatiот kredibilitet na bankarskiот sistem i se poizrazenata sklonost kon {tedewe, evidentirano e namaluvawe na kamatnite rashodi od pretprijatija za 118 milioni denari, ili 28,3% i kamatnite rashodi od naselenie za 88 milioni denari ili 15,3%. Namaluvaweto na kamatniот rashod od pretprijatija, vo izvesna mera se dol`i na povisokoto prose~no nivo na depoziti od pretprijatija vo tekot na prvoto polugodie od 2002 godina vo odnos na prvoto polugodie od 2003 godina (po izvesното namaluvawe na depozitite na pretprijatija kon krajot na 2002 godina, od po~etokot na 2003 godina povtorno e registriran nagoren trend). Generalno, namaluvaweto na kamatnite rashodi se dol`i na padot na pasivnite kamatni stapki vo tekot na prvata polovina od 2003 godina. Ova dvi`ewe e inicirano, od edna strana, od relaksiraweto na monetarnata politika vo zemjata, a od druga strana, od namaluvaweto na kamatnite stapki definirani od strana na Evropskata Centralna banka i Federal Reserve Bank na SAD, na koja se bazira presmetkata na kamatnite stapki na deviznite depoziti, koi pretstavuvaat zna~aen del od vkupnata depozitna baza na bankite vo Republika Makedonija. Od aspekt na strukturnata postavenost na oddelnite kategorii - kamatni rashodi vo bilansot na uspeh na bankite, kamatnite rashodi od naselenie ja zadr`uvaat dominantnata pozicija so u~estvo od 36,3%, dodeka na kamatnite rashodi od pretprijatija im pripa|aat 22,2%. Kako posledica na

konstatiraniot porast na kamatnite rashodi od banki nivnoto u~estvo go dostignuva nivoto od 20,8%.

Kako rezultat na dvi`eweto na vkupnite kamatni prihodi i vkupnite kamatni rashodi, prika`aniot **neto kamaten prihod** na bankite vo Republika Makedonija na krajot na prvoto polugodie od 2003 godina iznesuva 1.232 milioni denari i vo sporedba so krajot na prvoto polugodie od 2002 godina e zgolemen za 250 milioni denari ili 25,4%.

Neto rezervacii te za potencijalni zagubi za prvite {est meseci od 2003 godina iznesuvaa 1.145 milioni denari i sporedeno so prvata polovina na 2002 godina, bele`at namaluvawe za 21 milioni denari, ili za 1,8%.

Neto kamatniot prihod po rezervacii za prvata polovina od 2003 godina e pozitivna golemina i iznesuva 87 milioni denari, za razlika od prethodnite godini koga za prvite {est meseci bil prika`an neto kamaten prihod po rezervacii so negativen predznak (184 milioni denari vo 2002 godina i 172 milioni denari vo 2001 godina).

Pozitivnata golemina na neto kamatniot prihod po rezervacii za prvite {est meseci od 2003 godina, proizleguva, vo pogolem del, od porastot na neto kamatniot prihod, a vo mnogu pomal del od pomaliot iznos na neto rezervacii te za potencijalni zagubi, {to sepak, vo osnova se dol`i na prika`aniot podobar kvalitet na kreditното port folio od strana na bankite, vo sporedba so krajot na prvoto polugodie od 2002 godina i 2001 godina. Ostvareniot neto kamaten prihod po rezervacii vo iznos od 87 milioni denari, samo vo izvesna mera go ubla`uva krajniot negativen finansiski rezultat od raboteweto na bankite za analiziraniot period, koj, vo krajna linija, e posledica na pomaliot iznos na prihodi po drugi osnovi vo odnos na drugite rashodi, odnosno od negativnata razlika pome|u ovie dve komponenti od bilansot na uspeh na bankite vo visina od 505 milioni denari.

Vkupnite prihodi po drugi osnovi (neto prihodi od provizii, dividendi, hartii od vrednost, kapitalni dobivki, kursni razliki i drugi prihodi) za prvite {est meseci od 2003 godina iznesuvaa 1.868 milioni denari, {to e na isto nivo vo odnos na istiot period od 2002 godina. Evidentni se odredeni promeni vo odnos na strukturnata postavenost na oddelnite pozicii. Imeno, u~estvoto na neto prihodite od provizii iznesuva 48%, za razlika od istiot period za 2002 godina koga ovie prihodi vo vkupnite drugi prihodi u~estvuvala so 61,7%. Vakvoto namaluvawe se dol`i, od edna strana, na namaluvaweto na vonbilansnata aktivnost na bankite na agregatno nivo, a od druga strana, na visinata na nadomestocite za izvr{enite bankarski raboti. Kategorijata - drugi prihodi, kako prihodi od incidenten karakter, koi go zazemaat vtoroto mesto po zna~ewe, vo prvata polovina na 2003 godina u~estvuvaat so 45,7%, za razlika od istiot period za 2002 godina koga u~estvuvala so 41,2% vo vkupnite prihodi po drugi osnovi. Vo kontekst na vkupnite prihodi po drugi osnovi, treba da se spomne i dvi`eweto na neto kursnite razliki, kaj koi za prvite {est meseci od 2003 godina, vo odnos na istiot period za 2002 godina, e konstatiran porast od 142 milioni denari, so {to nivnoto u~estvo vo ovaa kategorija prihodi iznesuva 6%.

Drugite rashodi, za prvite {est meseci od 2003 godina iznesuvaat 2.373 milioni denari, {to vo odnos na istiot period za 2002 godina pretstavuva namaluvawe za 204 milioni denari ili za 7,9%. Dominantnata pozicija na kategorijata op{ti i administrativni tro{oci se zadr`uva so u~estvo od 86%. Vo odnos na istiot period od 2002 godina kaj ovaa kategorija se zabele`uva zgolemuwawe na u~estvoto za 3,8%.

Sporedbenata analiza na ostvarenata zaguba za prvoto polugodie od 2003 godina, vo iznos od 418 milioni denari, so ostvarenata zaguba za prvoto polugodie od 2002 godina, vo iznos od 893 milioni denari, upatuva na konstatacijata deka podobruvaweto na performansite na profitabilnosta na bankite vo Republika Makedonija, proizleguva

kako od izvr{uvaweto na klasi~nite bankarski raboti, odnosno od pozitivniot neto kamaten prihod po rezervaciji, taka i od poniskiот iznos na drugi rashodi, a pri nepromeneto nivo na drugi prihodi koi proizleguvaat od izvr{uvaweto na dopolnitelnite bankarski aktivnosti.

2.3.5.2. Pokazateli za profitabilnost i efikasnost na bankite

Vtoroto nivo na analiza na profitabilnosta na bankite vo Republika Makedonija i ocenkata na nivnata efikasnost e presmetkata i analizata na osnovnite pokazateli koi reflektiraat per formansite na ovie dva aspekta od raboteweto na bankite.

Pregled br. 11

Pokazateli za profitabilnost i efikasnost na bankite vo Republika Makedonija

Pokazatel	30.06.2002	30.06.2003	30.06.2002*	30.06.2003*
Stapka na povrat na prose~na aktiva (ROAA)**	-1,80%	-0,88%	1,34%	2,46%
Stapka na povrat na prose~en kapital (ROAE)**	-9,11%	-4,29%	6,08%	11,40%
Operativni tro{oci/vkupno ostvareni prihodi	1,53	1,21	0,79	0,65
Tro{oci za plati/vkupno ostvareni prihodi	0,66	0,57	0,34	0,32
Rezervacii za potencijalni zagubi/neto kamaten prihod	1,19	0,93	0,46	0,28
Vkupan broj na vraboteni (banki i {tedilnici)	4.687	4.552	2.348	2.516
Prikan finansiski rezultat/vkupan broj na vraboteni	-0,19 milioni denari	-0,09 milioni denari	0,16 milioni denari	0,30 milioni denari
Vkupna neto aktiva/vkupan broj na vraboteni	20,3 milioni denari	21,9 milioni denari	24,1 milioni denari	25,5 milioni denari

* pokazatelite se odnesuvaat samo za bankite koi iska`ale pozitiven finansiski rezultat

** pokazatelite ROAA i ROAE se dadeni na godi{na osnova

Negativniот finansiski rezultat, ostvaren od strana na bankite vo Republika Makedonija, na agregatno nivo, za prvoto polugodie od 2003 i prvoto polugodie od 2002 godina, uslovuvaat negativni vrednosti na pokazatelite za stapkata na povrat na aktivata (ROAA) i stapkata na povrat na kapitalot (ROAE). Sепак, sporedbeno so prvite {est meseci od 2002 godina, bankite vo prvite {est meseci od 2003 godina generirale ponizok iznos na zaguba na 100 edinici aktiva, odnosno 100 edinici kapital. Sosema e poinakva slikata ako vo analizata se zemat samo bankite koi vo svoeto rabotewe generiraat dobivka. Imeno, stapkata na povrat na aktivata i stapkata na povrat na kapitalot za prvoto polugodie od 2003 godina se utvrdeni na nivo od 2,46%, odnosno 11,4%, dodeka ovie pokazateli za prvoto polugodie za 2002 godina se utvrdeni na nivo od 1,34%, odnosno 6,08%. Od ovde proizleguva deka najgolem del od bankite vo Republika Makedonija ~ij finansiski potencijal zazema 66,1% od vkupniот finansiski potencijal, ostvaruvaat adekvatna alokacija na raspolo`livite resursi i obezbeduvaat nivo na profitabilnost i povrat na aktivata i kapitalot koi se vo ramkite na svetskите standardi.

Malo podobruvawe na efikasnosta na bankite se poka`uva preku namaluvaweto na iznosot na potrebnite operativni tro{oci, a vo nivni ramki i na tro{ocite za plati za generirawe na eden denar prihod. Kaj bankite koi iska`ale pozitiven finansiski rezultat, za ostvaruvawe na eden denar prihod vo prvoto polugodie od 2003 godina bile potrebni 0,65 denari operativni tro{oci, odnosno 0,32 denari tro{oci za plati, dodeka za prvoto polugodie od 2002 godina, bile potrebni 0,79 denari operativni tro{oci, odnosno 0,34 denari tro{oci za plati.

Za prvoto polugodie od 2003 godina, pokazatelot za pokrienost na rezervacii te za potencijalni zagubi so neto kamaten prihod na nivo na site banki e 0,93 i poka`uva deka vo ovoj period neto kamatniот prihod e na marginite na apsorbcija na rizikot od napravenite plasmani. Za bankite koi rabotat so dobivka, ovoj pokazatel e zna~itelno popovolen, osobeno za prvoto polugodie od 2003 godina koga iznesuva ne{to pove}e od

edna ~etvrtina od ostvareniot neto kamaten prihod, { to e neposredno usloveno od povisoki ot kvalitet na nivnoto kreditno port folio.

Vo dvete sporedbeni godini, konstatirano e ostvaruvawe na zaguba po vraboten vo bankite vo Republika Makedonija, koj iznos e ne { to ponizok za prvoto polugodie od 2003 godina, vo odnos na prvoto polugodie od 2002 godina. Za bankite, pak, koi rabotat so dobivka ovoj pokazatel za prvite { est meseci od 2003 godina iznesuva 0,3 milioni denari po vraboten odnosno 0,16 milioni denari za isti ot period vo 2002 godina. Isto taka, pokazatel ot - vkupna neto aktiva/vkupan broj na vraboteni, za prvoto polugodie od 2003 godina e podobar vo odnos na prvoto polugodie od 2002 godina i iznesuva 21,9 milioni denari na nivo na site banki, odnosno 25,5 milioni denari za bankite koi rabotat so dobivka.

Pregled br. 12

Kvalifikaciona struktura na vrabotenite vo bankite i { tedilnicite vo Republika Makedonija

Sostojba na 30.06.2003 godina	Vkupno vraboteni	D-r i M-r	%	VSS	%	V [S	%	SSS	%	VKV, NS i NK	%
Banki	4,432	28	96.6	1,334	95.8	378	97.7	2,499	98.1	193	99.0
[tedilnici	120	1	3.4	59	4.2	9	2.3	49	1.9	2	1.0
Vkupno	4,552	29	100	1,393	100	387	100	2,548	100	195	100
% u~estvo	100.0	0.6		30.6		8.5		56.0		4.3	

Broj ot na vrabotenite vo bankite i { tedilnicite vo Republika Makedonija na 30.06.2003 godina iznesuva 4.552 i vo odnos na 31.12.2002 godina pretstavuva namaluvawe za 124 vraboteni. Pritoa, ne se zabele`uvaat pozna~ajni promeni vo kvalifikacionata struktura na vrabotenite.

A N E K S I

BILANS NA SOSTOJBA

vo MKD (000,000)

AKTIVA	30.06.2003		31.12.2002	
PARI^NI SREDSTVA I SALDA KAJ NBRM	4,638	4.8%	6,079	6.5%
Denarski pari~ni sreds tva	3,016	65.0%	4,399	72.4%
Devizni pari~ni sreds tva	1,618	34.9%	1,675	27.6%
Blagorodni me t ali i drugi pari~ni sreds tva	5	0.1%	5	0.1%
Zadol `i telna rezerva i drugi salda kaj NBRM	0	0.0%	0	0.0%
BLAGAJNI ^KI ZAPISI NA NBRM	3,522	3.6%	1,968	2.1%
DOLGOVNI HARTI I OD VREDNOST	862	0.9%	865	0.9%
^ekovi i menici	173	20.0%	164	19.0%
Har t ii od vrednos t na dr `ava ta nominirani vo denari	670	77.8%	674	78.0%
Drugi dolgovni har t ii od vrednos t	19	2.2%	26	3.0%
PLASMANI KAJ DRUGI BANKI	35,929	36.9%	33,803	36.3%
Sme t ki kaj doma { ni banki	3,368	9.4%	1,559	4.6%
Sme t ki kaj s t ranski banki	29,881	83.2%	29,338	86.8%
Krat koro~ni kredi t i i drugi pobaruwawa od doma { ni banki i drugi finansiski organizacii	1,288	3.6%	1,623	4.8%
Krat koro~ni kredi t i i drugi pobaruwawa od s t ranski banki i drugi finansiski organizacii	416	1.2%	294	0.9%
Dost asani kredi t i i pobaruwawa od banki	0	0.0%	0	0.0%
Dolgoro~ni kredi t i i drugi pobaruwawa od doma { ni banki i drugi finansiski organizacii	126	0.4%	194	0.6%
Dolgoro~ni kredi t i i drugi pobaruwawa od s t ranski banki i drugi finansiski organizacii	683	1.9%	748	2.2%
Nefunkcionalni kredi t i od banki	167	0.5%	47	0.1%
Posebna rezerva za pobaruwawa od banki	0	0.0%	0	0.0%
PLASMANI KAJ KOMITENTI	33,510	34.4%	32,070	34.4%
Plasmani na pre t prija t ija	24,034	71.7%	23,443	73.1%
Plasmani na drugi komi tent i	480	1.4%	1,140	3.6%
Plasmani na naselenie	6,459	19.3%	5,231	16.3%
Nefunkcionalni kredi t i na komi tent i	9,595	28.6%	8,953	27.9%
Posebna rezerva za kredi t i	-7,058	-21.1%	-6,699	-20.9%
PRESMETANA KAMATA I OSPANATA AKTIVA	4,910	5.0%	4,504	4.8%
Pobaruwawa po kama t i	509	10.4%	554	12.3%
Suspendirana kama t a i drugi pobaruwawa	3,853	78.5%	3,710	82.4%
Posebna rezerva za kama t a	-3,909	-79.6%	-3,766	-83.6%
Drugi pobaruwawa	607	12.4%	881	19.6%
Realizirani hipo teki i zalozi	3,723	75.8%	2,998	66.6%
Neto komisioni odnosi	-63	-1.3%	-89	-2.0%
Neto interni odnosi	-2	0.0%	0	0.0%
Ost ana t a akt iva	192	3.9%	216	4.8%
PLASMANI VO HARTI I OD VREDNOST	7,588	7.8%	7,734	8.3%
Har t ii od vrednos t raspolo `ivi za proda `ba vo s t ranska valuta	198	2.6%	207	2.7%
Har t ii od vrednos t koi se ~uvaa t do dos t asuvawe vo s t ranska valuta	6,048	79.7%	6,290	81.3%
Vlo `uvawa vo doma { ni sops t veni~ki har t ii od vrednos t	1,364	18.0%	1,237	16.0%
Posebna rezerva za o t kupeni sops t veni akcii	-22	-0.3%	0	0.0%
OSNOVNI SREDSTVA	6,327	6.5%	6,211	6.7%
Grade `ni objek t i	4,428	70.0%	4,354	70.1%
Oprema	2,989	47.2%	2,715	43.7%
Nema terijalni vlo `uvawa	414	6.5%	218	3.5%
Drugi sreds t va za rabo t a	202	3.2%	157	2.5%
Sreds t va za rabo t a vo podgo t ovka	675	10.7%	921	14.8%
I spravka na vrednos t a na osnovni sreds t va	-2,381	-37.6%	-2,155	-34.7%
NE IZDVOENI REZERVACII ZA POTENCIJALNI ZAGUBI	-7	0.0%	-20	0.0%
VKUPNA AKTIVA	97,278	100%	93,213	100.0%
VONBILANSNA AKTIVA	11,314		12,620	

BILANS NA SOSTOJBA

vo MKD (000,000)

PASIVA	30.06.2003	31.12.2002		
DEPOZITI OD BANKI	2,172	2.23%	2,924	3.1%
Denarski depoziti po viduvawe	43	2.00%	378	12.91%
Devizni depoziti po viduvawe od doma { ni banki	500	23.04%	583	19.92%
Devizni depoziti po viduvawe od stranski banki	257	11.83%	269	9.19%
Kratkoro~no oro~eni denarski depoziti	759	34.95%	797	27.25%
Kratkoro~no oro~eni devizni depoziti	485	22.32%	771	26.36%
Dolgoro~no oro~eni denarski depoziti	116	5.34%	116	3.96%
Dolgoro~no oro~eni devizni depoziti	11	0.51%	12	0.40%
DEPOZITI PO VIDUVAWE	38,361	39.43%	36,347	39.0%
Denarski depoziti po viduvawe na pretprija tija	6,864	17.89%	7,951	21.87%
Denarski depoziti po viduvawe na javen sektor	1,737	4.53%	1,625	4.47%
Denarski depoziti po viduvawe na drugi komi tent i	1,774	4.62%	1,556	4.28%
Denarski depoziti po viduvawe na naselenie	6,257	16.31%	5,718	15.73%
Ograni~eni denarski depoziti	570	1.49%	331	0.91%
Devizni depoziti po viduvawe na pravni lica	5,876	15.32%	4,580	12.60%
Devizni depoziti po viduvawe na naselenie	14,885	38.80%	14,213	39.10%
Ograni~eni devizni depoziti	399	1.04%	374	1.03%
KRA TKORO ^NI DEPOZITI DO 1 GODINA	21,561	22.16%	18,076	19.4%
Denarski kratkoro~ni depoziti na pretprija tija	6,056	28.09%	4,876	26.97%
Denarski kratkoro~ni depoziti na javen sektor	696	3.23%	558	3.09%
Denarski kratkoro~ni depoziti na drugi komi tent i	435	2.02%	324	1.79%
Denarski kratkoro~ni depoziti na naselenie	2,920	13.54%	2,080	11.50%
Devizni kratkoro~ni depoziti na pravni lica	1,233	5.72%	322	1.78%
Devizni kratkoro~ni depoziti na drugi komi tent i	60	0.28%	430	2.38%
Devizni kratkoro~ni depoziti na naselenie	10,161	47.13%	9,487	52.48%
KRA TKORO ^NI POZAJMICI DO 1 GODINA I IZDADENI DOL ^NI ^KI HARTII OD VREDNOST	3,092	3.18%	2,917	3.1%
Kratkoro~ni pozajmici od NBRM	152	4.92%	0	0.00%
Kratkoro~ni denarski pozajmici od doma { ni banki	975	31.52%	958	32.85%
Kratkoro~ni devizni pozajmici od doma { ni banki	0	0.00%	0	0.00%
Kratkoro~ni pozajmici od stranski banki	1,966	63.57%	1,959	67.14%
Kratkoro~ni denarski pozajmici od drugi	0	0.00%	0	0.00%
Kratkoro~ni pozajmici od pretprija tija	0	0.00%	0	0.00%
Izdadeni dol ^ni ^ki hartii od vrednost i obvrski za drugi kratkoro~ni sredstva	0	0.00%	0	0.00%
OSTANATA PASIVA	1,601	1.65%	2,296	2.5%
Obvrski vrz osnova na kamata	262	16.39%	179	7.77%
Drugi obvrski vo denari	802	50.12%	1,826	79.52%
Drugi obvrski vo devizi	381	23.80%	161	7.01%
Pasivni vremenski razgrani~uvawa	155	9.69%	131	5.69%
DOLGORO ^NI DEPOZITI NAD 1 GODINA	3,246	3.34%	3,482	3.7%
Denarski dolgoro~ni depoziti na pretprija tija	219	6.75%	187	5.36%
Denarski dolgoro~ni depoziti na javen sektor	160	4.92%	154	4.42%
Denarski dolgoro~ni depoziti na drugi komi tent i	116	3.57%	74	2.14%
Denarski dolgoro~ni depoziti na naselenie	1,938	59.71%	2,189	62.88%
Devizni dolgoro~ni depoziti na drugi komi tent i	6	0.18%	3	0.09%
Devizni dolgoro~ni depoziti na naselenie	807	24.87%	875	25.12%
DOLGORO ^NI POZAJMICI NAD 1 GODINA	7,329	7.53%	7,402	7.9%
Dolgoro~ni pozajmici od NBRM	397	5.41%	398	5.37%
Dolgoro~ni denarski pozajmici od doma { ni banki	117	1.59%	177	2.39%
Dolgoro~ni devizni pozajmici od doma { ni banki	24	0.32%	27	0.37%
Dolgoro~ni pozajmici od stranski banki	5,488	74.88%	5,383	72.72%
Dolgoro~ni pozajmici od drugi	873	11.91%	931	12.58%
Dolgoro~ni pozajmici od nefinansiki pravni lica	0	0.00%	0	0.00%
Prezemeni dolgoro~ni obvrski vo devizi	25.895	0.35%	16	0.21%
Dolgoro~ni obvrski po izdadeni hartii od vrednost i subordinirani depoziti i hibridni kapitalni instrumenti	404	5.52%	470	6.35%
REZERVACII ZA VONBILANSNI STAVKI	592	0.61%	490	0.5%
SOPSTVENI SREDSTVA	19,743	20.29%	19,279	20.7%
Osnova~ki kapital	17,342	87.84%	17,168	89.05%
Rezerven fond	2,640	13.37%	2,505	12.99%
Revalorizacioni rezervi	54	0.27%	53	0.28%
Neraspredelena dobivka od porane { ni godini	368	1.86%	237	1.23%
Drugi fondovi	1	0.01%	1	0.01%
Zaguba	-656	-3.32%	-666	-3.45%
Neizdvoeni rezervacii za potencijalni zagubi	-7	-0.03%	-20	-0.11%
TEKOVEN FINANSISKI REZULTAT	-418	-0.43%		
VKUPNA PASIVA	97,278	100.00%	93,213	100.0%

BILANS NA USPEH

vo (000,000) MKD

	30.06.2003		30.06.2002	
KAMATEN PRIHOD	2,573	100.0%	2,504	100.0%
banki	433	16.8%	578	23.1%
pretprijetija	1,576	61.3%	1,715	68.5%
naselenie	471	18.3%	345	13.8%
ostanati	361	14.0%	359	14.3%
stornirani prihodi	-268	-10.4%	-492	-19.7%
KAMATEN RASHOD	-1,341	100.0%	-1,521	100.0%
banki	-278	20.7%	-227	14.9%
pretprijetija	-298	22.2%	-416	27.3%
naselenie	-487	36.3%	-574	37.8%
ostanati	-101	7.5%	-132	8.7%
premi i za osig. depoziti	-177	13.2%	-172	11.3%
NETO KAMATEN PRIHOD	1,232	100.0%	982	100.0%
NETO REZERVACI I	-1,145	100.0%	-1,166	100.0%
Izvršeni rezervacii	-1,541	134.6%	-1,823	156.4%
Povrat na rezervacii	396	-34.6%	657	-56.4%
NETO KAMATEN PRIHOD PO REZERVACI I	87	100.0%	-184	100.0%
NETO PRIHODI OD PROVIZI I	896	100.0%	1,152	100.0%
Prihodi po osnov na provizii	1,031	115.1%	1,367	118.7%
Rashodi po osnov na provizii	-135	-15.1%	-215	-18.7%
DIVIDENDI	43	100.0%	22	100.0%
NETO DOBIVKI OD HARTI I OD VREDNOST	1	100.0%	3	100.0%
NETO KAPITALNI DOBIVKI	-40	100.0%	-51	100.0%
NETO KURSNI RAZLIKI	115	100.0%	-27	100.0%
DRUGI PRIHODI	853	100.0%	769	100.0%
Prihodi po drugi osnovi	419	49.1%	174	22.6%
Vonredni prihodi	434	50.9%	595	77.4%
OP[TI I ADMINISTRATIVNI TRO[OCI	-2,040	100.0%	-1,965	100.0%
Plati	-1,118	54.8%	-1,115	56.7%
Amortizacija	-278	13.6%	-177	9.0%
Materijalni tro[oci	-158	7.7%	-167	8.5%
Tro[oci za usluge	-388	19.0%	-381	19.4%
Tro[oci za slu`beni putuwa	-21	1.0%	-31	1.6%
Tro[oci i za reprezentacija i reklama	-77	3.8%	-95	4.8%
DRUGI RASHODI	-333	100.0%	-612	100.0%
Rashodi po drugi osnovi	-322	96.7%	-580	94.8%
Vonredni rashodi	-11	3.3%	-32	5.2%
BRUTO DOBIVKA / Neqativen finansiski rezultat	-418		-893	
DANOK NA DOBIVKA				
NETO DOBIVKA PO DANOCI / Neqativen finansiski rezultat	-418		-893	

Pregled na određeni pokazatel i za kval itetot na kreditno t o port fol io na banki te vo Republ ika Makedon ija

MKD (000,000)

Pozic i i	31.12.1999	31.12.2000	31.12.2001	31.12.2001*	30.06.2002	30.06.2002*	31.12.2002	31.12.2002*	30.06.2003	30.06.2003*
A	21,617	21,530	23,303	23,303	68,660	68,660	67,337	67,337	69,537	69,537
B	8,083	11,432	11,844	11,844	11,892	11,892	11,018	11,018	10,959	10,959
V	8,218	6,121	7,891	7,891	6,854	6,854	6,269	6,269	6,296	6,296
G	9,175	7,122	7,740	7,740	6,923	6,923	6,497	6,497	5,868	5,868
D	3,541	4,372	2,260	6,095	3,198	8,333	2,094	7,440	3,633	9,473
Vkupna kredit na izlo ` enost	50,634	50,576	53,040	56,875	97,526	102,661	93,214	98,560	96,293	102,133
Potencijalni zagubi	11,424	10,842	9,609	13,444	9,876	15,011	8,166	13,512	9,422	15,263
vkupno V,G,D	20,934	17,615	17,892	21,727	16,975	22,110	14,860	20,206	15,797	21,637
vkupno G,D	12,716	11,494	10,001	13,836	10,121	15,256	8,591	13,937	9,500	15,341
vkupno V i G	17,393	13,243	15,632	15,632	13,777	13,777	12,766	12,766	12,164	12,164
% na V,G,D vo vk. kred. izl.	41.34	34.83	33.73	38.20	17.41	21.54	15.94	20.50	16.41	21.19
% na G,D vo vk. kred. izl.	25.11	22.73	18.85	24.33	10.38	14.86	9.22	14.14	9.87	15.02
% na V i G vo vk. kred. izl.	34.35	26.18	29.47	27.48	14.13	13.42	13.70	12.95	12.63	11.91
% na G vo vk. kred. izl.	18.12	14.08	14.59	13.61	7.10	6.74	6.97	6.59	6.09	5.75
% na D vo vk. kred. izl.	6.99	8.64	4.26	10.72	3.28	8.12	2.25	7.55	3.77	9.28
% na V vo vk. kred. izl.	16.23	12.10	14.88	13.87	7.03	6.68	6.73	6.36	6.54	6.16
% na rizi~nost (pot. zag./vk. izlo ` .)	22.56	21.44	18.10	23.64	10.13	14.62	8.76	13.71	9.79	14.94
Neto pozic i i vo V,G,D (namaleno za adekvatni te rezervac i i)	10,751	8,152	9,789	9,789	8,602	8,602	7,950	7,950	7,656	7,656
Garanten kapi tal	14,404	18,708	18,699	18,699	18,487	18,487	19,122	19,122	18,669	18,669
% na V,G,D vo garant en kapi tal	145.34	94.15	95.68	116.19	91.82	119.60	77.71	105.67	84.61	115.90
% na G,D vo garant en kapi tal	88.28	61.44	53.48	73.99	54.74	82.52	44.93	72.88	50.89	82.17
% na V i G vo garant en kapi tal	120.75	70.79	83.60	83.60	74.52	74.52	66.76	66.76	65.16	65.16
% na G vo garant en kapi tal	63.70	38.07	41.39	41.39	37.45	37.45	33.98	33.98	31.43	31.43
% na D vo garant en kapi tal	24.59	23.37	12.09	32.60	17.30	45.07	10.95	38.91	19.46	50.74
% na V vo garant en kapi tal	57.05	32.72	42.20	42.20	37.07	37.07	32.79	32.79	33.73	33.73
% na neto V,G,D vo garant en kapi tal	74.64	43.57	52.35	52.35	46.53	46.53	41.58	41.58	41.01	41.01
Adekvatnost na kapi tal ot	28.70	36.73	35.26	35.26	27.50	27.50	28.10	28.10	27.20	27.20
Vk.izlo ` enost na rizik na zemja(neto)					27,981		29,438		30,087	
Potencijalni zagubi za rizik na zemja					137		8		23	
% na pot. zagubi za rizik na zemja/vk. izlo ` ensot na rizik na zemja					0.49		0.03		0.08	

* pokazatel i za kval itetot na kreditno t o port fol io vo koi se vku~eni iskni ` enite ne funkcionalni krediti vo vonbilansna evidencija

**GARANTEN KAPITAL NA BANKITE VO REPUBLIKA MAKEDONIJA
SO SOSTOJBA 30.06.2003 GODINA**

		vo MKD (000 000)
Rb.	Opis	Vkupno
A	OSNOVEN KAPITAL	
1	Izdadeni obi~ni i prioritetni akcii ili neposredno uplateni sredstva	16,978
2	Rezervi	2,640
3	Zadr`ana nerasporedena dobivka	368
4	Dobivka spored periodi~na presmetka diskontirana za 50%	377
5	Nepokriena zaguba od prethodni godini	-656
6	Zaguba od tekovno rabotewe	-1,182
7	Gudvil	0
8	OSNOVEN KAPITAL	18,525
B	DOPOLNITELN KAPITAL	
9	Izdadeni kumulativni prioritetni akcii	364
10	Revalorizacioni rezervi	54
11	Hibridni kapitalni instrumenti	0
12	Subordinirani obvrski	404
13	VKUPNO DOPOLNITELN KAPITAL	822
14	Dopolnitelen kapital koj mo`e da se vku~i vo garantniot kapital	822
V	GARANTEN KAPITAL	
15	Bruto garanten kapital	19,347
16	Kapitalni vlo`uvawa vo bankarski i nebankarski finansiski institucii	-671
17	Neizdvoena posebna rezerva za kreditni zagubi i zagubi po osnov na rizik na zemja	-7
17.1	Neizdvoena ne funkcionalna kamata	-5
17.2	Neizdvoena posebna rezerva za potencijalni zagubi	-2
	GARANTEN KAPITAL	18,669

ZAKONSKA REGULATIVA OD OBLASTA NA SUPERVIZIJATA

Zakoni:

1. Zakon za Narodnata banka na Republika Makedonija ("Sl. vesnik na RM" br. 3/2002 i 51/2003);
2. Zakon za bankite ("Sl. vesnik na RM" br. 63/2000, 37/2002 i 51/2003);
3. Zakon za osnovawe na Makedonska banka za poddr { ka na razvojt ("Sl. vesnik na RM" br. 24/98 i 6/2002);
4. Zakon za banki za mikro finansirawe ("Sl. vesnik na RM" br. 61/2002).

Odluki:

1. Odluka za potrebnata dokumentacija za izdavawe na dozvoli spored odredbite na Zakonot za bankite, Zakonot za hartii od vrednost i Zakonot za banki za mikro finansirawe ("Sl. vesnik na RM" br. 81/2002-pre~isten tekst);
2. Odluka za potrebnata dokumentacija za izdavawe na soglasnosti, za dokumentacijata koja se prilo`uva za sekoja uplata na kapital i za sekoja promena na sopstveni~kata struktura na akciite na bankata i kriteriumi za ocenka na izvorot na sredstvata ("Sl. vesnik na RM" br. 81/2002-pre~isten tekst);
3. Odluka za izdavawe ovlastuvawe na bankite za vr { ewe platen promet i kreditni raboti so stranstvo i ovlastuvawe za vr { ewe devizno-valutni raboti vo Republika Makedonija ("Sl. vesnik na RM" br. 65/96, 16/2001 i 85/2001);
4. Odluka za na~inot na vr { ewe na supervizorski nadzor na bankite i postapkata za prezemawe merki za otstranuvawe na utvrdenite nepravilnosti ("Sl. vesnik na RM" br. 111/2000);
5. Odluka za na~inot na vr { ewe na nadzor nad primenata na propisite koi go reguliraat deviznoto i denarskoto rabotewe i prezemawe merki sprema bankite ("Sl. vesnik na RM" br. 44/2002 i 80/2002);
6. Odluka za metodologijata na utvrduvawe na garantniot kapital na bankite ("Sl. vesnik na RM" br. 77/2000);
7. Odluka za metodologijata za utvrduvawe na rizi~no ponderirana aktiva na bankite ("Sl. vesnik na RM" br. 50/2001);
8. Odluka za utvrduvawe na metodologijata za klasifikacija na aktivnite bilansni i vonbilansni pozicii na bankite spored stepenot na nivnata rizi~nost ("Sl. vesnik na RM" br. 21/2002 - pre~isten tekst);
9. Odluka za visinata i na~inot na formirawe na posebna rezerva za obezbeduvawe od potencijalni zagubi na bankite ("Sl. vesnik na RM" br. 50/2001);
10. Odluka za utvrduvawe i presmetuvawe otvoreni devizni pozicii na bankite ("Sl. vesnik na RM" br. 103/2001 - pre~isten tekst);
11. Odluka za definirawe i na~inot na utvrduvawe na povrzani subjekti vo soglasnost so Zakonot za bankite ("Sl. vesnik na RM" br. 28/2001);
12. Odluka za metodologijata za utvrduvawe na neto dol`nici na bankite ("Sl. vesnik na RM" br. 28/2001);
13. Odluka za primena na ~len 35 i 36 od Zakonot za bankite ("Sl. vesnik na RM" br. 41/2001);
14. Odluka za supervizorskite standardi za regulirawe na dostasanite, a nenaplateni pobaruvawa na bankite i { tedilnicite ("Sl. vesnik na RM" br. 19/2003).
15. Odluka za dinamikata na usoglasuvawe na visinata na osnova~kiot kapital na { tedilnicite so odredbite na Zakonot za banki i { tedilnici ("Sl. Vesnik na RM" br. 49/98)
16. Odluka za utvrduvawe na obemot i na~inot na rabotewe na { tedilnicite ("Sl. Vesnik na RM" br. 111/2000 i 80/2002)

**PREGLED NA BANKI I [TEDILNICI VO REPUBLIKA MAKEDONIJA
SO SOSTOJBA 30.06.2002 GODINA**

I. BANKI

Banki koji imaat ovlastuvawe za vr{ewe na platen promet i kreditni i garanciski raboti so stranstvo

Balkanska banka a.d.Skopje
Maksim Gorki 6
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3286 100
faks ++ 389 2 3230 268; 3132 186

Investbanka a.d.Skopje
Makedonija 9/11
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3114 166
faks ++ 389 2 3135 367

Izvozna i kreditna banka a.d.Skopje
bul. Partizanski Odredi br. 3, blok 11
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3122 207
faks ++ 389 2 3122 393

Komercijalna banka a.d.Skopje
Dimitar Vlahov 4
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3107 107
faks ++ 389 2 3113 494

Alfa banka a.d. Skopje
Dame Gruev 1
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3116 433
faks ++ 389 2 3116 830; 3135 206

Makedonska banka a.d. Skopje
Bul. VMRO 3-12/2
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3117 111
faks ++ 389 2 3117 191

Makedonska banka za podr{ka na razvojot a.d. Skopje
Bul. III Makedonska brigada bb
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3115 844; 3114 840
faks ++ 389 2 3239 688

Ohridska banka a.d. Ohrid
Makedonski prosvetiteli 19
6000 Ohrid
tel ++ 389 46 206 600; 265 330
faks ++ 389 46 254 130; 254 133

Radobank a.d. Skopje
Jurij Gagarin 17
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3093 300
faks ++ 389 2 3080 453; 3093 217

Sileks banka a.d. Skopje
Gradski zid blok 9 lokal 5
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3115 288; 3115 880; 3112 699
faks ++ 389 2 3114 89; 3224 844

Stopanska banka a.d. Bitola
Dobri voe Radosav qevi } 21
7000 Bitola
tel ++ 389 47 207 500
faks ++ 389 47 207 515; 207 541; 207 513

Stopanska banka a.d. Skopje
11 Oktomvri 7
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3295 295
faks ++ 389 2 3114 503

Tutunska banka a.d. Skopje
12-ta Udar na brigada b.b.
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3105 601; 3105 606; 3105 649
faks ++ 389 2 3105 630; 3105 681

T.X. Ziraat bankasi podru`nica Skopje
11 Oktomvri 3
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3111 337
faks ++ 389 2 3110 013

Eurostandard banka a.d. Skopje
ul. Vasil Glavinov br.12, kat 2 TCC Plaza
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3228 444
faks ++ 3224 095

Banki ko i imaat ovlastuvawe za vr { ewe na platen promet so stranstvo

Teteks - Kreditna banka a.d. Skopje
Naroden Front 19/a
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3127 449; 3131 407; 3131 155
faks ++ 389 2 3131 419

Tetovska banka a.d. Tetovo
Mar { al Tito 14
1200 Tetovo
tel ++ 389 44 335 280
faks ++ 389 44 335 274

Banki koi imaat ovlastuvawe za vr { ewe na bankarski rabot i samo vo zemjata

Komercijalno investiciona banka a.d. Kumanovo
Plo { tad Nova Jugoslavija bb
1300 Kumanovo
tel ++ 389 31 475 100; 426 455
f aks ++ 389 31 420 061

Internacionalna Privatna Banka a.d. Skopje
27 Mart 1
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3119 191; 3134 060
f aks ++ 389 2 3112 830; 3134 060

Po { tenska banka a.d. Skopje
ul. Orce Nikolov b.b.
1000 Skopje
tel ++ 3112 862; 3163 354
f aks 3163 054

II. [TEDILNIC I

AL KOSA a.d. [tip
Van~o Pr }e bb
2000 [tip
tel ++ 389 32 392 960
f aks ++ 389 32 393 163

AM d.o.o. Skopje
ul. Luj Paster Palata Makedonija, lokal 6
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3223 770
f aks ++ 389 2 3223 770

Bavag d.o.o. Skopje
11 Oktomvri 23/1
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3134 362
f aks ++ 389 2 3135 328

Gra|anska { tedilnica d.o.o. Skopje
Dame Gruev 10
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3118 585
f aks ++ 389 2 3118 585

Dikuko d.o.o. Skopje
Mito Haxivasilev Jasmin br. 6 lokal 3
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3112 140
f aks ++ 389 2 3213 930

Inko d.o.o. Skopje
Dimitrija ^upovski 23
1000 Skopje

tel ++ 389 2 3114 182
f aks ++ 389 2 3223 277

Inter falko d.o.o. Skopje
Bul Partizanski odredi 123
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3062 546 i
f aks ++ 389 2 0362 546

Kiro Ju~uk d.o.o. Veles
Car Samoil 1
1400 Veles
tel ++ 389 43 231 199
f aks ++ 389 43 232 637

Mak BS d.o.o. Skopje
Dame Gruev blok 2/3
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3131 190
f aks ++ 389 2 3166 466

Makedonska { tedi lnica a.d. Skopje
Kliment Ohridski 58 b
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3121 370
f aks ++ 389 2 3121 408

Male { evka a.d. Berovo
Mar { al Tito 10/A
2330 Berovo
tel ++ 389 33 470 755
f aks ++ 389 33 470 755

Mo `nosti d.o.o. Skopje
bul. Jane Sandanski br.111
1000 Skopje
tel ++ 389 2 2401 051
f aks ++ 389 2 2401 049; 2401 050

Mladinec d.o.o. Skopje
Bul. G.Del~ev 11 Lamela A/1, DTC Mavrovka
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3238 712
f aks ++ 389 2 3237 521

Peon d.o.o. Strumica
Mar { al Tito bb
2400 Strumica
tel ++ 389 34 321 927
f aks ++ 389 34 345 706

Fer { ped d.o.o. Skopje
Veqko Vlahovi } br.11
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3219 233; 3219 230
f aks ++ 389 2 3219 234

FULM { tedilnica d.o.o. Skopje
ul. Mitohaxivasi lev br.48
1000 Skopje
tel ++ 389 2 3115 244; 3131106
faks ++ 389 2 3115 653